

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ З АНГЛІЙСЬКОЇ
МОВИ**

**Кваліфікаційна робота
магістра**

**на тему ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНИХ
АНГЛОМОВНИХ ПОПУЛЯРНИХ ПІСЕНЬ ТА СПОСОБИ ЇХ
ВІДТВОРЕННЯ У ПЕРЕКЛАДІ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРЧОСТІ АРІАНИ
ГРАНДЕ)**

Виконала: студентка 2 курсу,
групи 8.0350-ап-з
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.041 Германські мови
та літератури (переклад включно),
перша - англійська
освітньо-професійної програми
Переклад (англійський)
Соломатіна Катерина Романівна

Керівник к.ф.н., доц. Маслова М. В.

Рецензент к.ф.н., доц. Хацер Г. О.

Запоріжжя – 2021

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ЗАПОРІЗЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет іноземної філології
Кафедра теорії та практики перекладу з англійської мови
Освітній рівень магістр
Спеціальність 035 Філологія
Спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – англійська
Освітньо-професійна програма Переклад (англійський)

ЗАТВЕРДЖУЮ
**Завідувач кафедри теорії
та практики перекладу з
англійської мови**

« _____ » _____ 2021 року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
СОЛОМАТІНІЙ КАТЕРИНІ РОМАНІВНІ

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи магістра (проекту) «Лінгвостилістичні особливості сучасних англійських пісень та способи їх перетворення у перекладі (на матеріалі творчості Аріани Гранде)»

Керівник кваліфікаційної роботи (проекту),
к.ф.н., доцент Маслова Марина Вікторівна
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від «13» квітня 2021 року № 590-с

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи (проекту)
22.11.2021 року

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи (проекту)
Теоретичні засади дослідження мовностилістичної специфіки пісенних текстів і способи її збереження у перекладі, лінгвостилістичні особливості творчості Аріани Гранде та способи їх відтворення українською мовою.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): окреслити лінгвостилістичні особливості сучасних англійських популярних пісень та виявити способи їх відтворення у перекладі. Розглянути специфіку пісенного тексту та системи стилістичних прийомів сучасної англійської мови, які використовують у ньому. Визначити важливість відтворення особливостей стилістичного окрасу у перекладі. Дослідити особливості перекладу епітетів та метафор за допомогою перекладацьких трансформацій, на прикладі пісень Аріани Гранде.

5. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи (проекту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Вступ	Маслова М. В., доц.	07.05.2021	07.05.2021
Розділ 1	Маслова М. В., доц.	03.06.2021	03.06.2021
Розділ 2	Маслова М. В., доц.	15.07.2021	15.07.2021
Висновки	Маслова М. В., доц.	27.09.2021	27.09.2021

6. Дата видачі завдання 22.04.2021

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи (проекту)	Примітка
1.	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх вивчення та аналіз; укладання бібліографії	квітень 2021	виконано
2.	Добір фактичного матеріалу	травень 2021	виконано
3.	Написання вступу	червень 2021	виконано
4.	Написання теоретичного розділу	серпень 2021	виконано
5.	Написання практичного розділу	вересень 2021	виконано
6.	Формулювання висновків	жовтень 2021	виконано
7.	Проходження нормоконтролю	листопад 2021	виконано
8.	Одержання відгуку та рецензії	грудень 2021	виконано
9.	Захист	грудень 2021	виконано

Автор роботи несе персональну відповідальність за відсутність в роботі несанкціонованих текстових запозичень (академічного плагіату)

Магістрант _____

(підпис)

К. Р. Соломатіна

(ініціали та прізвище)

Керівник _____

(підпис)

М. В. Маслова

(ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____

(підпис)

В. В. Погонець

(ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Дипломна робота – 60 стор., 52 джерел

Об'єкт дослідження - мовностилістична специфіка пісенних текстів і способи її збереження у перекладі.

Предмет дослідження - У центрі даного дослідження розглядається лінгвостилістичні особливості творчості Аріани Гранде та способи їх відтворення українською мовою.

Мета дослідження - окреслити лінгвостилістичні особливості сучасних англомовних популярних пісень та виявити способи їх відтворення у перекладі.

Теоретико-методологічні засади: ключові положення класифікацій, розроблених в лінгвістиці та стилістиці (Л. С. Бархударовим, В. Н. Комісаровим та Я. І. Рецкером та ін.)

Отримані результати: На основі класифікацій Л. С. Бархударова, В. Н. Комісарова та Я. Й. Рецкера був проведений аналіз перекладацьких трансформацій. З них перше місце займає дослівний переклад (що складає 32% від загальної кількості перекладацьких трансформацій), друге місце займають компенсація та додавання (що склали по 12% від загальної кількості перекладацьких трансформацій), на третьому місці калькування та смисловий розвиток (що склали кожний по 8% від загальної кількості перекладацьких трансформацій), а четверте місце розділяють прийоми: транскодування (транскрибування); конкретизація; модуляція; антонімічний переклад; контекстуальна заміна; перестановка; опущення, (що склали кожний по 4% від загальної кількості перекладацьких трансформацій).

Ключові слова: *пісня, стилістичні прийоми, перекладацькі трансформації, епітети, метафори, переклад.*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ ПІСЕННИХ ТЕКСТІВ.....	6
1.1 Система стилістичних прийомів сучасних англomовних пісень	6
1.2 Особливості відтворення стилістичного забарвлення у перекладі.....	21
РОЗДІЛ 2 СПОСОБИ ВІДТВОРЕННЯ СТИЛІСТИЧНОГО ЗАБАРВЛЕННЯ ПІСЕНЬ АРІАНИ ГРАНДЕ У ПЕРЕКЛАДІ.....	41
2.1 Переклад епітетів на прикладі пісень Аріани Гранде.....	41
2.2 Відтворення метафор у пісенних текстах Аріани Гранде	49
ВИСНОВКИ.....	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	61

ВСТУП

Музична культура відіграє велику роль в житті багатьох людей. З моменту зародження людської цивілізації і до теперішнього часу музика супроводжує життєдіяльність, як всього суспільства, так і його окремих представників. Значна частина музичної індустрії в даний час належить культурі країн заходу - Європі, США, Австралії та ін. В даний час завдяки розвитку передових телекомунікаційних і комп'ютерних технологій, а також в силу ряду змін, що відбулися в різних аспектах життя нашої країни, сучасна музика стала невід'ємною частиною масової культури.

Особливо сильно це проявляється в молодіжному середовищі. Молоді люди іноді просто слухають музику вдень і вночі, не вдумуються в особливості пісень, їх специфіку, культуру, настрій і т. д. Ми часто розуміємо окремі слова або виразу неправильно і спотворює сенс всього тексту. Якщо заглибитися в зміст пісні, можна виявити в ній прихований сенс, який передається через різні стилістичні прийоми, найрідкісніші значення слів, за допомогою чого здійснюється вплив на слухача, головним чином, молодого.

Виходячи з того факту що музика і молодь нероздільні то чому б не використати пісні на англійській мові як матеріал для вивчення мови і культури її носіїв. Не кожен зважиться прочитати класика в оригіналі, але кожен зможе знайти текст улюбленої пісні в Інтернеті. Багато авторів пісень використовують різні засоби, такі як фразеологічні, стилістичні, щоб урізноманітнити текст.

У центрі даного дослідження поміщений один з компонентів культури - сучасний пісенний текст. Представляючи собою синтетичне утворення, єдність вербальних і музичних знаків, він володіє лінгвістичною, культурною, психічною наповненістю і є таким в реальній дійсності, і як спосіб вивчення проблем такого тексту був обраний стилістичний підхід.

Актуальність дослідження даної дипломної роботи, обумовлена тим, що, не існує однозначної думки про ступінь та правильність перекладання текстів. А особливо, художніх та пісенних, важливою частиною яких, є стилістичні прийоми та перекладацькі трансформації. На прикладі даного аналізу, можна простежити, як за допомогою цих прийомів перетворити текст вихідної мови на текст мови перекладу, максимально наблизивши переклад до оригіналу.

Наукова новизна роботи полягає у систематизації теоретичних відомостей про стилістичні прийоми та засоби виразності на прикладі текстів англomовних пісень та лінгвокультурних особливостей необхідних для роботи перекладача зокрема.

Об'єктом дослідження є мовностилістична специфіка пісенних текстів і способи її збереження у перекладі.

Предметом дослідження є лінгвостилістичні особливості творчості Аріани Гранде та способи їх відтворення українською мовою.

Метою дослідження є окреслити лінгвостилістичні особливості сучасних англomовних популярних пісень та виявити способи їх відтворення у перекладі.

Для дослідження поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

1. Розглянути специфіку пісенного тексту та системи стилістичних прийомів сучасної англійської мови, які використовуються в ньому.
2. Визначити важливість відтворення особливостей стилістичного забарвлення у перекладі.
3. Дослідити особливості перекладу епітетів та метафор за допомогою перекладацьких трансформацій, на прикладі пісень Аріани Гранде.

Під час збору та опрацювання накопиченого матеріалу в дипломній роботі було використано такі **методи дослідження** як *метод суцільної вибірки* – для виявлення стилістичних прийомів в оригіналі та перекладі, *описовий* –

для окреслення стилістичного забарвлення та функціонального навантаження стилістичних прийомів в оригіналі та перекладі та *зіставний* – щоб порівняти функції стилістичних прийомів в текстах оригіналу та перекладу і таким чином оцінити адекватність перекладу.

Теоретичне значення роботи - полягає в збагаченні теоретичних знань у галузі особливостей відтворення стилістичних прийомів сучасних англійських пісень у перекладі.

Практичне значення дослідження – воно може бути використане в подальших наукових дослідженнях з лексикології і теорії та практики перекладу. Крім цього, отримані дані можуть бути корисними під час проведення лекцій та семінарських занять з лексикології англійської мови, а також теорії та практики перекладу, порівняльної стилістики.

Структура роботи: дослідження складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури.

У вступі подано загальні відомості про дану магістерську роботу, починаючи від умотивування теми, мети, завдань, актуальності дослідження, визначення об'єкту, предмету та структурування роботи.

У першому розділі подаються загальні відомості про систему стилістичних прийомів та особливості відтворення стилістичного забарвлення у перекладі, особлива увага приділяється визначенню поняття «стилістичний прийом», розглянуто питання класифікації стилістичних прийомів та функціонування перекладацьких трансформацій.

Другий розділ містить власний аналіз перекладу епітетів та метафор у пісенних текстах американської співачки Аріани Гранде.

У висновках подано узагальнені результати проведеної роботи.

Загальний обсяг 60 сторінок, кількість використаних джерел 52.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕРЕКЛАДУ

1.1 Система стилістичних прийомів сучасної англійської мови

Під стилістичним прийомом розуміється навмисне і свідоме посилення будь-якої типової структурної та / або семантичної риси мовної одиниці (нейтральної або експресивної), яка досягла узагальнення і типізації та стала таким чином породжуючою моделлю. [Гальперин 1997] При такому підході основною диференціальною ознакою стає навмисне або цілеспрямоване вживання того чи іншого елемента, що протиставляється його існуванню в системі мови.

Стилістичний прийом, перш за все, виділяється і тим самим протиставляється засобу виразності – свідомою літературною обробкою мовного факту. Стилістичний прийом, будучи узагальненням, типізацією, згущенням об'єктивно існуючих в мові засобів, не є натуралістичним відтворенням цих засобів, а якісно їх перетворює.

Сутність стилістичного прийому не може полягати в відхиленні від загальноновживаних норм, так як в цьому випадку дійсно стилістичний засіб було б протиставлено мовній нормі. Насправді ж стилістичні прийоми використовують норму мови, але в процесі її використання беруть найхарактерніші риси даної норми. [Ярмуллина 2021]

Відповідно до лінгвальної природи і функції засобів виразності мови і стилістичних прийомів їх ділять на кілька груп.

1) Стилістичне використання різних типів лексичних значень;

- Стилістичні прийоми, засновані на взаємодії словникових і контекстуальних предметно-логічних значень:

- а) відносини за подібністю ознак (метафора);
 - б) відносини по суміжності понять (метонімія);
 - в) відносини, засновані на прямому і зворотному значенні слова (іронія).
- Стилістичні прийоми, засновані на взаємодії предметно-логічних і називних значень: антономазія і її різновиди.
 - Стилістичні прийоми, засновані на взаємодії предметно-логічних і емоційних значень: епітет, оксюморон, вигуки, гіпербола.
 - Стилістичні прийоми, засновані на взаємодії основних і похідних предметно-логічних значень: зевгма, фразеологічний зрощення.
- 2) Стилістичні прийоми опису явищ і предметів: перифрази, евфемізми, порівняння.
 - 3) Стилістичне використання фразеологізмів: приказки, прислів'я, алюзії, сентенції, цитати.

Лексичні засоби виразності - засоби, які функціонують в мові для емоційної інтенсифікації висловлювання, використовуються для посилення виразності висловлювання, вони не пов'язані з переносними значеннями слова. Такі форми мови служать для емоційного або логічного посилення мови. Вони відпрацьовані суспільною практикою, усвідомлені з точки зору їх функціонального призначення і зафіксовані в граматиках і словниках. Їх вживання поступово нормалізується. Розробляються правила користування такими засобами виразності мови. Засоби виразності мають більше передбачуваності в порівнянні зі стилістичним прийомом.

Стилістика вивчає засоби виразності з точки зору їх використання в різних стилях мови, поліфункціональності, потенційних можливостей вживання в якості стилістичного прийому. [Семенова, Немчинова 2017, с. 25]

Стилістичний прийом - це цілеспрямоване використання мовних явищ, включаючи і виразні засоби, таким чином він обмежується одним рівнем мови. Будучи узагальненням, типізацією, згущенням об'єктивно існуючих в мові

засобів, він не є натуралістичним відтворенням цих коштів, а якісно їх перетворює. Таке стилістичне явище є надбання індивідуально-художнього стилю автора, творчим застосуванням закладеного в мові способу називання явищ. Це спосіб організації висловлювання, що підсилює його виразність.

На основі типізації засобів виразності мови, створюються стилістичні прийоми. Всі стилістичні прийоми належать засобам виразності, але не всі засоби виразності є стилістичними прийомами.

Відповідно до класифікації лексичні засоби виразності і стилістичні прийоми діляться в свою чергу на три підрозділи, що взаємодіють з семантичною природою слова, але представляють різні критерії вибору засобів та різні семантичні процеси.

Перший підрозділ має чотири групи:

- 1) Засоби засновані на взаємодії словникових та контекстуальних значень: метафора, метонімія, іронія;
- 2) слова засновані на взаємодії початкових і похідних значень: полісемія, зевгма, каламбур;
- 3) група порівнює засоби, засновані на протилежності логічних і емоційних значень: вигуки; оклику слова, епітет, оксюморон або оксиморон;
- 4) група заснована на взаємодії логічних та номінальних значень: антономасія.

Другий підрозділ ґрунтується на взаємодії між двома лексичними значеннями, що одночасно втілюються в контексті: порівняння, перифраз, евфемізми, мейозис, літота, алегорія, уособлення.

Третій підрозділ порівнює стійкі комбінації слів в їх взаємодії з контекстом: кліше, прислів'я, приказки, сентенція, цитати, алюзії, розлад стійких фраз. Деякі з них можна зустріти і в пісенних текстах, наприклад:

- Кліше (*Cliche*)

Can you practice what you preach?

And would you turn the other cheek

“Where is the love” by The Black Eyed Peas [Лингво-лаборатория «Амальгама» 2002].

- Аллюзія (*Allusion*)

I know nobody to blame Kurt Cobain, I did it to myself... - Jay-Z & Justin Timberlake, “Holy Grai”.

Аналіз мови художніх творів здавна здійснювався з розділенням стилістичних прийомів на виражальні та зображальні. Засоби виразності мови при цьому називають усі види образного вживання слів, словосполучень і фонем, об'єднуючи всі види переносних найменувань загальним терміном «Тропи». Засоби виразності служать описом і є переважно лексичними. Сюди входять такі типи переносного вживання слів і виразів, як метафора, метонімія, гіпербола, літота, іронія, перифраз і т.д.

Засоби виразності, або фігуральні вислови, не створюють образів, а підвищують виразність мови і підсилюють її емоційність за допомогою особливих синтаксичних побудов: інверсія, риторичне питання, паралельні конструкції, контраст і т.д. Хотілося б зауважити, що в піснях взагалі дуже часто, можна побачити використання риторичних запитань Розглянемо приклад:

- Риторичне питання (*Rhetoric/rhetorical question*)

Can we work it out?

Can we be a family?

I promise I'll be better, Mommy I'll do anything.

“Family Portrait” by Pink [Prezi 2021].

Виразні засоби не парадигматичні, а синтагматичні, так як вони засновані на лінійному розташуванні частин і ефект їх залежить саме від розташування. Розподіл стилістичних засобів на виражальні та зображальні є умовним, оскільки зображальні засоби, тобто тропи, виконують також експресивну функцію, а виражальні синтаксичні засоби можуть брати участь у створенні образності, в зображенні. Крім поділу на виражальні та

зображальні засоби мови, досить широке поширення має поділ на зображальні засоби мови і стилістичні прийоми з розподілом засобів мови на нейтральні, виразні і власне стилістичні, які названі прийомами.

Для стилістики декодування як стилістики інтерпретації, а не породження тексту, таке розуміння не підходить, оскільки у читача немає даних для того, щоб визначити, навмисно або ненавмисно (інтуїтивно) вжито той чи інший троп. Йому важливо не проникнути в творчу лабораторію письменника, хоча це і дуже цікаво, а сприйняти емоційно-естетичну художню інформацію, помітити виникнення нових контекстуальних значень, породжуваних взаємозумовленістю елементів художнього цілого.

Поряд з мовними виражальними та зображальними засобами слід ще згадати тематичні стилістичні засоби. Темою називається відображення в літературному творі вибраної ділянки дійсності. Чи говорить автор про подорож в екзотичні країни або про прогулянки по осінньому лісі, про пишні бенкети або в'язнів підземелля - вибір теми нерозривно пов'язаний з художнім завданням, а отже, має стилістичну функцію, є засобом впливу на читача і відображенням світорозуміння письменника. Кожний літературний напрям віддає перевагу певному набору тем.

Сентименталізму, наприклад, притаманні теми природи і сільського життя, смерті і кладовища, приниження слабких і беззахисних. Теми кошмарів, божевілля, порочних любовних зв'язків характерні для стилю романів екзистенціалістів. Виразальні та зображальні засоби розглядаються в стилістиці декодування тільки в зв'язку з художнім цілим, як його невід'ємна частина. Кожен елемент художнього тексту, так само, як і в пісні - слова, звуки слів, побудова фраз і т.д. - впливає на розум і почуття читача не окремо, не в ізоляції, а в своїй конкретній функції, в зв'язку з художнім цілим, включаючи мікро макроконтекст.

Під зображальними засобами мови ми розуміємо: морфологічні, синтаксичні та словотворчі форми мови, які служать для емоційного або

логічного посилення мови. Ці форми мови відпрацьовані суспільною практикою, усвідомлені з точки зору їх функціонального призначення і зафіксовані в граматиках і словниках. Їх вживання поступово нормалізується. Виробляються правила користування такими виразними засобами мови. Всі стилістичні прийоми належать зображальним засобам, але не всі зображальні засоби є стилістичними прийомами.

Відповідно до класифікації засоби виразності і стилістичні прийоми діляться на три великі групи: фонетичні, лексичні і синтаксичні.

На фонетичному рівні у текстах англomовних пісень простежуються випадки вживання графонів, ономатопеї, алітерації та асонансу. Також можна зустріти приклади анафори і епіфори.

Так, графони вживаються для того, щоб показати діалектні чи індивідуальні особливості авторського мовлення, або ж характеризують персонажа, про якого співається у пісні як представника певної соціальної групи: [Козуб 2014]

- *low'r, bow'r* ("*Early one morning*")
- "*ev'ry day I love you*" ("*Every day I love you*" by *V. Monroe*)
- *gotta, gonna, wanna* ("*Love's the Only House*").

Ономатопея або ж звуконаслідування, імітація звуків природи чи тварин зазвичай використовується у піснях, написаних для дітей з метою створення веселої атмосфери, а також, щоб допомогти дітям удосконалювати свої знання про природу і тваринний світ. [Козуб 2014]

Приклади ономатопеї можна простежити у дитячих піснях:

- "*Old Mc. Donald*" та "*Miss Molly Had a Dolly*": "*neigh, neigh*", "*oink, oink*", "*moo, moo*", "*rat-a-tat-a-tat*".
- Звуконаслідування (*Onomatopoeia*)

Boom, boom, boom! Even brighter than the moon, moon, moon.

-Katy Perry, "Firework"

У піснях інших жанрів цей стилістичний засіб може використовуватися автором з метою поділитися зі слухачами своїми переживаннями і бажаннями:

- *“hush, hush, darling...” (“Don’t speak” by No Doubt).*

Алітерація – фоностилістичний прийом, який полягає в повторенні однорідних приголосних звуків задля підвищення інтонаційної виразності вірша, для емоційного поглиблення його смислового зв’язку. [Сіняговська 2018, с. 40-41]

- Алітерація (*Alliteration*)

Far between sundown’s finish and midnight’s broken toll

We ducked inside the doorway, thunder crashin’

As majestic bells of bolts struck shadows in the sun

Seeming to be the chimes of freedom flashing - Bob Dylan’s “Chimes Of Freedom”

- Алітерація (*Alliteration*)

"I got that summertime, summertime sadness..."

"Got my hair big, beauty-queen style..." - "Summertime Sadness", Lana Del Rey

- Алітерація (*Alliteration*)

I'm gonna make you bend and break - Fall Out Boy, "Thnks fr th Mmrs"

Асонанс – фоностилістичний прийом, що полягає в концентрованому повторенні голосних звуків у поетичному рядку чи строфі для ефекту милозвучності.

Використання асонансу показує дії, які слідують одна за одною, що дозволяє створити ритмічний малюнок пісні:

- *“I’m so sick, call the doctor, quick, quick, quick!”*, *“He bought me cakes. He brought me home with a bellyache.” (“Candy store”)*
- *“Miss Molly had a dolly who was sick, sick, sick” (“Miss Molly had a Dolly”)*

Анафора — єдинопочаток, повторення на початку віршових рядків, строф або речень однакових чи співзвучних слів, синтаксичних конструкцій.

- Анафора (*Anaphora*)

I guess there is no chance to die

I can see it through your eyes

I can feel it in my heart.

“It`s gonna be OK” by M. Fomin [НМФ 2021].

- Анафора (*Anaphora*)

Because He lives I can face tomorrow

Because He lives, all fear is gone

Because I Know He holds the future

Епіфора — стилістична фігура, протилежна анафорі: повторення однакових виразів, слів, або звукових сполучень у кінці віршових рядків чи строф, а також прозових уривків з метою посилення виразності поетичної мови, підкреслення чогось.

- Епіфора (*Epihora*)

I`m here without you, baby,

But you`re still on my lonely mind.

I think about you, baby

And I dream about you all the time.

“Here without you, baby” by 3 Doors Down [Prezi 2021].

Лексичні засоби виразності і стилістичні прийоми діляться в свою чергу на три підрозділи, що взаємодіють з семантичною природою слова, але представляють різні критерії вибору засобів та різні семантичні процеси. Розглянемо більш конкретно основні стилістичні прийоми, що зустрічаються найчастіше.

Метафора - приховане порівняння, здійснюване шляхом застосування назви одного предмета до іншого, що виявляє таким чином яку-небудь важливу рису другого, заснована на асоціації за подібністю. Виражена одним чином

метафора називається простою. Розгорнута, або розширена, метафора складається з кількох метафорично вжитих слів, що створюють єдиний образ, тобто з ряду взаємопов'язаних і доповнюючих один одного простих метафор, що підсилюють вмотивованість образу. Функція розгорнутих метафор - розпливчастість і туманність створюваного образу з метою пожвавлення вже стертої або тільки починаючої стиратися образності, а також спосіб точного відображення дійсності в художньому плані.

Метафора буває сюжетна / композиційна, вона реалізується на рівні всього тексту. Національна метафора характерна для певної нації: англійське слово *bear* крім буквального значення «ведмідь» має ще й сленгове - «поліцейський», тут доречно буде згадати, що в міфології германських племен ведмідь - символ порядку. Традиційними метафорами називають метафори, загальноприйняті в будь-який період або в будь-якому літературному напрямку. Так, англійські поети, описуючи зовнішність красунь, широко користувалися такими традиційними, постійними метафоричними епітетами, як *pearly teeth, coral lips, ivory neck, hair of golden wire*.

- Метафора (*Metaphor*)

I dare you, walk into the open

Leave your ego behind no,

My heart is already broken!

“Midnight train” by Morandi [НМФ 2021].

- Метафора (*Metaphor*)

No force can stop the spreading Church

No foe can stem the rising tide

Of those alive in Second Birth

Through Him who lives, though crucified - Kristen’s song “Rising Tide”

- Метафора (*Metaphor*)

He’s my sun, he makes me shine like diamonds - Lana Del Rey “Young and Beautiful”

Метонімія - троп, заснований на асоціації по суміжності. Вона полягає в тому, що замість назви одного предмета вживається назва іншого, пов'язаного з першим постійним внутрішнім або зовнішнім зв'язком. Цей зв'язок може бути між предметом і матеріалом, з якого він зроблений; між місцем і людьми, які в ньому знаходяться; між процесом і його результатом; між дією і інструментом і т.д.

Особливості метонімії в порівнянні з метафорою полягають в тому, що метонімія, створюючи образ, при розшифровці образу зберігає його, в метафорі ж розшифровка образу фактично знищує, руйнує цей образ. Метонімія зазвичай використовується так само, як і метафора, в цілях образного зображення фактів дійсності, створення чуттєвих, візуально більш відчутних уявлень про описуване явище та надає виразності. Вона одночасно може показати і суб'єктивно-оцінне ставлення автора до описуваного явища.

- *Penny Lane is in my ears and in my eyes. - Пенні-Лейн в моїх вухах, в моїх очах, A four of fish and finger pies - Риба з картоплею за чотири пенси і ласки. (The Beatles - "Penny Lane")* [Дивина 2009]

Іронія - це вираз глузування шляхом вживання слова в значенні, прямо протилежному його основним значенням, і з прямо протилежними конотаціями, удаване вихваляння, за яким насправді стоїть осуд; ці два значення фактично взаємовиключають одне одного. Іронія не обов'язково викликає сміх, а навпаки, може бути виражено і почуття роздратування, невдоволення, жалю. Основна функція іронії - викликати гумористичне ставлення до повідомлюваних фактів і явищ. Істинне значення завуальовано буквальним або суперечить йому. Іронія полягає в контрасті.

- Іронія (*Irony*)

You're my downfall, you're my muse

My worst distraction, my rhythm and blues

I can't stop singing, it's ringing, in my head for you

My head's under water

But I'm breathing fine - John Legend, "All of Me"

Каламбур – є фігурою мови, коли відбувається використання в одному контексті двох значень одного і того ж слова або двох подібних звучать слова. Сенс даного явища - створити комічний ефект або в якості рими.

- Каламбур (*Pun*)

"How long to the point of know return? - Kansas, "Point of Know Return"

Епітет - це засіб виразності, заснований на виділенні якості, ознаки описуваного явища, яке оформляється у вигляді атрибутивних слів або словосполучень, що характеризують дане явище з точки зору індивідуального його сприйняття. Епітет завжди суб'єктивний, він завжди має емоційне значення або емоційне забарвлення. Емоційне значення в епітетах може супроводжувати предметно-логічне значення або існувати як єдине значення в слові. Епітет розглядається багатьма дослідниками як основний засіб затвердження індивідуального, суб'єктивно-оцінного ставлення до описуваного явища. За допомогою епітета досягається бажана реакція на висловлювання з боку читача.

В англійській мові, як і в інших мовах, часте використання епітетів з конкретними визначеннями створює стійкі поєднання. Такі поєднання поступово фразеологізуються, тобто перетворюються на фразеологічні одиниці. [Амосова 2010, с. 36] Епітети як би закріплюються за певними словами. Основна стилістична функція - виявлення індивідуально-оцінного ставлення автора до предмета думки, внесення експресивності.

- Епітет (*Epithet*)

Finally, I can see you crystal clear. "Rolling in the Deep" by Adele. [НМФ 2021]

Оксюморон або оксиморон - троп, що складається з з'єднання двох контрастних за значенням слів (зазвичай містять антонімічні семи), що розкриває суперечливість описуваного.

- Оксюморон або оксиморон (*Oxymoron*)

*And touched the sound of silence
 And in the naked light I saw
 Ten thousand people, maybe more
 People talking without speaking
 People hearing without listening
 - Simon & Garfunkle, "The Sound of Silence"*

Порівняння - два поняття, зазвичай ті, які відносяться до різних класів явищ, порівнюються між собою за якою-небудь однією з рис, причому це порівняння отримує формальне вираження у вигляді таких слів, як: as, such as, as if, like, seem і ін.

А. Н. Мороховський стверджує, що образне порівняння зазвичай виключає всі якості об'єкта крім одного того, яке є спільним для двох об'єктів [Мороховський 1984, с. 188].

- Порівняння (*Simile*)

*Without You, life's a song with no end
 Without You, like having a heart that won't mend
 Without You, we're just actors on a stage
 Like a child who's lost his way
 We wouldn't be here today without You
 "Won't Go Home Without You" by Maroon 5 [Prezi 2021].*

- Порівняння (*Simile*)

*"The calm, majestic presence of the Night / As of the one I love"
 "That fill the haunted chambers of the Night / Like some old poet's
 rhymes." - Henry Wadsworth Longfellow "Hymn to the Night"*

Перифраз - по-новому визначає поняття, виступаючи в якості синонімічного обороту по відношенню до раніше існуючого слова – визначення даного поняття, в формі вільного словосполучення або цілого речення, він замінює назву відповідного предмета або явища.

Оригінальний перифраз зазвичай виділяє одну з рис явищ, яка представляється в даному конкретному випадку, характерною, істотною. Таке виділення нової риси описуваного явища одночасно показує і суб'єктивне ставлення автора до описуваного. Традиційними перифразами називаються такі, які зрозумілі і без відповідного контексту, тобто для розкриття, значення яких не потрібно пояснювального тексту.

Мовні перифрази по-різному використовуються в різних стилях мови і мають різноманітні стилістичні функції. Однією з функцій перифраза, що створила цьому стилістичному прийому погану славу, служить функція надання величчя, урочистості, піднесеності мові. Перифрази можна розділити на логічні та образні. Логічними перифразами називаються такі, які, виділяючи якусь межу предмета, визначаючи по-новому поняття, не мають в своїй основі будь-якого способу (*the instruments of destruction*). В основі образного перифраза лежить метафора чи метонімія. Його стилістичні функції: образна характеристика в метамові (*ревноци - green eyed monster*); пафос промови, піднесеність (*the victory lord*); створення комічного ефекту (*ножици - the fatal*).

Гіпербола - це художній прийом перебільшення, причому такого перебільшення, яке з точки зору реальних можливостей здійснення думки видається сумнівним або просто неймовірним.

- Гіпербола (*Hyperbole*)

A hundred dayshad made me older since the last time that I saw your pretty face.

A thousand lightshad made me colder and I don `t think I can look at this the same.

“Here without you, baby” by 3 Doors Down .

- Гіпербола (*Hyperbole*)

Proceeded to swill

The seven troughed seas and every earthquaking continent. - Sylvia Plath “Sow”

- Гіпербола (*Hyperbole*)

Her eyes, her eyes make the stars look like they're not shinin - 'Bruno Mars, “Just the Way You Are”

Також звернімо увагу на деякі інші, стилістичні прийоми, які не так часто, але також зустрічаються в англійських пісенних текстах:

Зевгма (*Zeugma*) – стилістичний прийом значного порушення синтаксичної зв'язку чи смислового узгодження у словосполученні чи між реченнями. Зевгма використовує слово в одному (літеральному) граматичному, але іншому (метафоричному) смисловому відношенні до двох сусідніх слів.

- Зевгма (*Zeugma*)

I can take a plane high up in the sky and fly for a million miles

Write a melody so sweet, make a tear turn into a smile

“*Won't Go Home Without You*” by Maroon 5 [Студенческий научный форум 2016]

Апозіопезис - стилістичний прийом, при якому відкидається кінцева частина висловлювання. Зазвичай це робиться з метою передати емоційність мови або з розрахунку на те, що закінчення буде домислено.

- Апозіопезис (*Aposiopesis*)

The scars of your love, they leave me breathless

I can't help feeling

“*Rolling in the Deep*” by Adele

Тавтологія – це фігура мови, коли у реченні повторюються однакові чи однокореневі слова.

- Тавтологія (*Tautology*)

Momma please stop cryin, I can't stand the sound

Your pain is painful and its tearin' me down

“*Family Portrait*” by Pink.

Анадиплосис – це стилістичний прийом, у якому останні слова одного мовного відрізка повторюються на початку наступного. Анадиплосис використовується на стиках, як речень, так і частин речень.

- Анадиплосис (*Anadiplosis*)

Poor man wanna be rich

Rich man wanna be king

And a king ain't satisfied

Till he rules everything - "Badlands," Bruce Springsteen

This life is worth the living, just because He lives - Bill and Gloria Gaither

"Because He lives"

Антитеза – це стилістичний прийом, який полягає у протиставленні прямо протилежних образів, властивостей чи дій. Служить посилення промовистості промови і більш точної передачі думки і почуттів.

- Антитеза (*Antithesis*)

"Ah, but I was so much older then / I'm younger than that now" — Bob Dylan, "My Back Pages"

"Vile and full of sin I am/ Thou art full of truth and grace" — Charles Wesley, "Jesus, Lover of my Soul"

Внутрішня рима - це поетичний пристрій, який позначає використання рифмованих слів в межах однієї лінії або між фразами на декількох лініях.

- Внутрішня рима (*Internal Rhyme*)

The Father chooses them, the Son gets bruised for them

The Spirit renews them and produces fruit in them - Shai Linne, "Mission Accomplished"

Парадокс - міркування, яке не належить до ряду істинних чи хибних. Трапляється парадокс у філософії, математиці та лінгвістиці (семантичний та синтаксичний парадокс), а також у художній літературі, де вживається як художній засіб, відіграючи відмінну за смисловим навантаженням функцію.

- Парадокс (*Paradox*)

Confident before the throne

Though humbled all the more,

Because the sacrifice of Christ

Became our open door - Kristen "Bold Before God's Throne"

- Парадокс (*Paradox*)

“You're hot and you're cold, you're yes and you're no, you're in and you're out, you're up and you're down...” -Katy Perry, “Hot N' Cold”

Символ – заміна незрозумілого абстрактного поняття конкретним символічним образом. Символ розкриває сутність поняття, явища чи предмету тим самим поширюючи загальноприйняте значення слів. [Баранова 2007]

- Символ (*Symbol*)

“Once I rose above the noise and confusion...” “Surely heaven waits for you...” “There'll be peace when you are done...” - Kansas, “Carry On Wayward Son”

1.2 Особливості відтворення стилістичного забарвлення у перекладі

Для початку потрібно зазначити, що переклад з англійської мови на українську може бути машинний дослівний - це механічний переклад слів іноземного тексту в тому порядку, в якому вони зустрічаються в тексті, без урахування їх синтаксичних і логічних зв'язків (використовується в основному як база для подальшої перекладацької роботи.); художній в прозі, що передає загальний зміст; римований художній переклад - цей вид перекладу передає думки оригіналу у формі правильної літературної української мови, і викликає найбільшу кількість розбіжностей в науковому середовищі - багато дослідників вважають, що кращі переклади повинні виконуватися не стільки за допомогою лексичних і синтаксичних відповідностей, скільки творчими здобутками художніх співвідношень, по відношенню до яких мовні відповідності відіграють підлеглу роль. Останній варіант найскладніший. Він потрібен для створення римейків на популярні пісні.

Переклад з однієї мови на іншу, в дійсності означає не просто заміну однієї мови іншою. У перекладі стикаються різні культури, особистості, склади мислення. Переклад співаної поезії як частини культури передбачає включення переказного тексту в живий літературний процес, в культурну традицію тієї мови, на який він здійснений. Це літературний процес, що вимагає великих творчих зусиль: важливо не тільки передати сенс, а й зберегти естетичну функцію, прагматику, а також поетичну організацію тексту.

Переклад пісенного тексту може здійснюватися різними способами, зокрема за допомогою художнього і поетичного перекладу. Т.А. Казакова зазначає, що «художній переклад є інокультурною подобою вихідного художнього тексту, що відповідає літературно – комунікативним вимогам і уявленням суспільства на певному історичному етапі» [Казакова 2002, с. 47]. Художній переклад спирається на мовну творчість перекладача, його літературний талант. Перекладач повинен сприймати текст як незалежний оглядач і виявляти можливі труднощі при його прочитанні. Оскільки практично будь-який текст допускає можливість декількох варіантів перекладу, перекладач як творець художнього тексту повинен мати на увазі, що обраний ним варіант повинен бути саме художнім, і він обов'язково повинен включати в себе можливість всіх тих тлумачень, які допускає текст оригіналу [Сдобников 2007, с. 375]. Здійснюючи художній переклад важливо відобразити індивідуальний стиль автора, авторську естетику [Сдобников 2007, с. 326].

Пісенний переклад має свої специфічні особливості і методи передачі інформації при роботі з текстом. Перекладацькі проблеми при роботі з поетичним текстом можна умовно розділити на дві групи, перша з яких пов'язана з особливостями національного і авторського мислення, а друга - з особливостями форми пісні, які враховують структуру мови і залежать від сформованих у кожного народу традицій. У музиці індивідуальність автора і його рідної мови проявляються в максимальному ступені.

Відомий перекладач М. Лозинський вважає, що при перекладі іншомовних віршованих творів на свою мову, перекладач повинен враховувати всі їх елементи у всіх їх складних і живих зв'язках, і його завдання - знайти в плані своєї рідної мови такий же складний і живий зв'язок, який по можливості точно відобразив би оригінал, мав би той же емоційний ефект [Лозинський 1987, с. 23-33]. Тут на допомогу перекладачам приходять стилістичні прийоми.

Переклад пісень сучасних виконавців різних музичних напрямків і жанрів є окремою сферою перекладу. Ключовим моментом є визначення реципієнта перекладу. Зазвичай їм є шанувальник виконавця або просто слухач.

Професійний перекладач повинен при перекладі тексту пісні передати настрої і думки автора, при цьому якнайкраще зберігши формальну і семантичну складову оригінального тексту. При перекладі пісень необхідно брати до уваги стилістичні особливості і граматичну структуру мови, на якому написаний оригінальний текст. Так, коли перекладач бере в руки текст оригіналу, переосмислює його і приступає до роботи, він нерідко зустрічає жаргонні слова, різні обороти і граматичні структури, які диктують розмір тексту і музичну форму пісні. Відомо, що в середньому слова в англійській мові коротше, ніж їх аналоги в українській. Саме тому текст оригіналу буває коротше перекладу. Головне - зберегти при цьому первісний зміст і комунікативну інтенцію автора пісенного тексту.

Переклад передбачає також аналіз відображених в пісенних текстах екстралінгвістичних ситуацій, в яких опиняються герої, образ їх дій і думок. Вироблена стратегія роботи передбачає виявлення особливостей, властивих художньому і віршованого перекладу текстів, на основі чого здійснюється їх порівняльний аналіз.

Також відтворення стилістичного забарвлення не обходиться без перекладацьких трансформацій, якими можна скористатися при перекладі текстових пісень з англійської мови. Існує безліч способів класифікації

перекладацьких трансформацій. На думку Л. К. Латишева, перекладацькі трансформації являють собою «цілеспрямовані відступи від об'єктивно можливого мовного паралелізму, що відтворюються заради досягнення комунікативно-функціональної еквівалентності» вихідного та тексту перекладу. [Латышев 2005, с. 142]

Зупинимося на деяких із відомих класифікацій. Одна із класифікацій перекладацьких трансформацій, запропонована Л. С. Бархударовим. Надається можливим виділити 4 основних типи перетворень, що застосовуються в процесі перекладу за Л. С. Бархударовим. [Бархударов 1968]:

1. перестановки;
2. заміни;
3. додавання;
4. опущення.

1. Перестановка як вид перекладацької трансформації, як вважає - це зміна розташування (порядку проходження) мовних елементів в тексті перекладу в порівнянні з текстом оригіналу. [Бархударов 1975, с. 44-50] Елементами, які можуть піддаватися перестановці, є зазвичай слова, словосполучення, частини складного речення та самостійні речення в ладі тексту:

Наведемо кілька прикладів:

- *And he's watching us all - I в янтарний зінці*
With the Eye of the Tiger - Цілий світ відіб'ється (Survivor "Eye Of The Tiger")

В цих рядках автор використав «перестановку» та поміняв рядки пісні місцями для досягнення експресивності і попадання в ритм мелодії оригіналу.

- *While we live according to race, colour or creed*
While we rule by blind madness and pure greed

Переклад:

Поки раса, колір і віросповідання керує нашими життями

Поки лише скупість і сліпе безумство керують нами (Queen, Innuendo, 1991)

Тут перестановка обумовлена тим, що порядок слів речення в англійській та українській мовах різняться. Англійське речення зазвичай починається з підмета, за яким слідує присудок, найголовніше - стоїть на першому місці. Тема (другорядна інформація) - обставини найчастіше розташовуються наприкінці речення. У перекладі цього пісенного уривка, перестановка обумовлена необхідністю дотримання ритму та збереження рими.

2) Заміни - найбільш поширений і різноманітний вид перекладацької трансформації. У процесі перекладу заміні можуть піддаватися як граматичні одиниці - форми слів, частини мови, члени речення, типи синтаксичного зв'язку і ін. - так і лексичні, у зв'язку з чим можна говорити про граматичні та лексичні заміни. Крім того, заміні можуть піддаватися не тільки окремі одиниці, але й цілі конструкції (так звані комплексні лексико-граматичні заміни). [Бархударов 1968]

а) Заміни форм слова:

Приклади:

- *He's my sun, he makes me shine like diamonds – Він - моє сонце, і я сяю яскраво як діамант. (Lana Del Rey “Young and Beautiful”)*

Автор використав заміну форми слова в “*he makes me*” – «і я сяю».

- *I want you to know*

That you don't need me anymore

Переклад:

Я хочу, щоб ти знала

Що я тобі не потрібен більше (U2, Rattle and Hum, 1988)

б) Заміни частин мови:

Проаналізуємо деякі приклади:

- *...for the kill, with the skill to survive - ... вбивати - просто шанс вижити (Survivor "Eye Of The Tiger")*

У цьому перекладі автор використовує заміну частини мови. Перекладач скористався заміною іменника *"the kill"* на українське дієслово в інфінітиві «вбивати». На мою думку, це перекладацьке рішення, є вдалим.

- *Love the movies, babe*

Love to walk through movie sets

Переклад:

Любиш фільми, малюк

Любиш прогулянки серед рядів крісел в кінотеатрі (U2, Miami, 1997)

в) Заміни членів речення (перебудова синтаксичної структури речення):

Приклад:

This flame that burns inside of me,

I'm hearing secret harmonies

Переклад:

У мені горить вогонь

Чутно мені таємні гармонії (Queen, "A Kind Of Magic", 1986)

г) Лексичні заміни

При лексичних замінах відбувається заміна окремих лексичних одиниць (слів і стійких словосполучень) вихідної мови, лексичними одиницями мови, які не є їх словниковими еквівалентами, тобто, взяті ізольовано, мають інше референційне значення, ніж передані ними в перекладі одиниці вихідної мови. Найчастіше тут зустрічаються три випадки - конкретизація, генералізація і заміна, яка базується на причинно-наслідкових відносинах (заміна слідства причиною і причини наслідком).

- Конкретизація - заміна слова або словосполучення з широким предметно-логічним значенням на одиницю мови перекладу з більш вузьким значенням. В результаті одиниця мови-джерела виражає родове поняття, а одиниця мови-перекладу – більш вузьке видове поняття, яке входить до складу

данного роду. В багатьох випадках застосування конкретизації пов'язане з тим, що у мові перекладу відсутнє слово з таким же широким значенням. [Бархударов 1968]

Наведемо деякі приклади:

- *Penny Lane is in my ears and in my eyes. - Пенні-Лейн в моїх вухах, в моїх очах, A four of fish and finger pies - Риба з картоплею за чотири пенси і ласки. (The Beatles - "Penny Lane")* [Дивина 2009]

Автором було використано конкретизацію. Заміна сленгового виразу "*four of fish*" і жаргонізма "*finger pies*". Автор використовує описовий прийом перекладу. "*Finger pies*" - грубий ліверпульський сексуальний жаргонізм. Натяк на заняття підлітків на автобусній зупинці, яка була популярним місцем для зустрічей. Одночасно поєднання слів "*fish and finger*" є каламбуром, оскільки асоціюється з рибними паличками ("*fish finger*").

- *They stack the odds still we take to the street - Не дрімає ворог - шукає слабкість твою (Survivor "Eye Of The Tiger")*

Перекладач використовує конкретизацію, перетворюючи англійський займенник "*they*" в іменник «ворог» в тексті перекладу. Так, використання конкретизації зробило переклад образно багатшим.

- *And you told me, we'll always be dancing together, - Ти говорила мені, що ми завжди будемо разом танцювати.*

But now I dance alone, I dance alone, I dance alone! - Але зараз я танцюю один, я танцюю один, я танцюю один! ("Midnight train" by Morandi).

У цьому перекладі автор використав конкретизацію. Під виразом «завжди будемо разом танцювати» автор має на увазі «ми будемо разом завжди». Другий переклад є більш конкретним та роз'яснювальним, але нам подобається, що автор залишив дослівний переклад, тому що, україномовний читач, також зможе зрозуміти, про що йдеться в пісні.

- Генералізація - це заміна мовної одиниці оригіналу, яка має більш вузьке значення, одиницею перекладу з більш широким значенням. [Бархударов 1975, с. 44-50]

Деякі приклади використання генералізації:

- *I know your black and white intentions - У твоїй немає місця сірої тіні
And there's no room for shades of gray. - Лише яскравість дня з нічною темрявою. ("Miracles", Stone Sour)*

Можна помітити, що перекладачем було вирішено використати лексичну заміну генералізацію, тобто він замінив предметну вказівку, образним рядом - в даному випадку досл. «Чорні і білі думки» замінено на «яскравість дня з нічною темрявою», в результаті чого, переклад вийшов образно багатшими.

- *A hundred dayshad made me older - За сотні днів я став старіше,
Since the last time that I saw your pretty face. - З тих пір, як бачив я тебе в останній раз.
("Here without you, baby" by 3 Doors Down) [НМФ 2021].*

У цій пісні, автор використав генералізацію переклавши "I saw your pretty face" – «я бачив твоє миле обличчя», як «як бачив я тебе в останній раз». Це додало перекладу більше смислового драматизму. Також у рядку "I don't think I can look at this the same" – «я не думаю, що я можу дивитися на це, як завжди», перекладач використав опущення переклавши «Не можу дивитися на це я зараз».

е) Антонімічний переклад - заміна стверджувальної форми в оригіналі на заперечну в перекладі чи навпаки. В рамках антонімічного перекладу одиниця мови оригіналу може замінюватись не тільки прямо протилежною одиницею мови перекладу, але й другими словами і словосполученнями, виражаючими протилежну думку. Антонімічний переклад не є обов'язковим і вибір його застосування залежить від бажання

перекладача, але бувають ситуації, де антонімічний переклад звучатиме більш природно. [Бархударов 1968]

Роздивимось деякі приклади:

- *Till they find, there's no need - Поки не зрозуміють, що це не потрібно. (The Beatles - "I'm only sleeping")* [Дивина 2009]

Автор тут використовує антонімічний переклад, тобто відбувається трансформація позитивної конструкції дієслова в негативну. Автор застосував даний прийом в зв'язку з тим, що в українському синтаксисі в подібних випадках більш типовими є конструкції з подвійним запереченням.

- *I'll soon be turning, round the corner now*

Переклад:

Змінюючись, щось залишу позаду (Queen, The Show Must Go On, 1991)

ж) Компенсація - елементи смислу, об'єктивно втрачені при перекладі із за різниці культур, які передаються іншими лексичними одиницями, при чому не обов'язково у тому ж самому місці тексту, що і в оригіналі. Таким чином компенсуються іронія, гумор, каламбури, або емоційні висловлювання. [Бархударов 1975]

Наведемо кілька прикладів:

- *Hanging tough, staying hungry - Сповнений сил, прагнеш крові (Survivor "Eye Of The Tiger")*

Оскільки в мові перекладу немає еквівалента словосполучення "*Hanging tough*", автор перекладу скористався компенсацією для того, щоб зміст оригіналу був зрозумілий представнику української культури.

- *He wear no shoeshine, he got toe-jam football - Блискучих черевик не носить, у нього бруд під нігтями. (The Beatles - "Come together")*

Автор використав компенсацію, так як переклад цієї ідіоми, не має аналогів в українській мові: «бруд, який накопичується між пальців». У пісні "*Come together*" автори оригіналу використовують ідіому "*toe-jam football*", у

якій немає відповідності в українській мові. Автор перекладу даного тексту використовував описовий переклад, щоб компенсувати мовну втрату.

- *So you think you can love me and leave me to die. (Queen, "Bohemian Rhapsody", 1975) - Ти думаєш, що можеш любити мене, а потім кинути мене помирати?*

3. Додавання

Причини, що викликають необхідність лексичних додавань в тексті перекладу, можуть бути різні. Однією з них - мабуть, найбільш звичайною - є те, що можна назвати «формальною невизначеністю» семантичних компонентів словосполучення в вихідній мові. Це явище досить типове для словосполучень англійської мови; з точки зору граматики, його можна трактувати як «еліпс» або «опущення» тих чи інших семантичних елементів, наявних в глибинній структурі речення, при її трансформації в структуру поверхневу. Оскільки поверхнева структура речення в різних мовах може бути різною при одній і тій же глибинній структурі, при перекладі опущені в початковій мові «доречні слова» нерідко піддаються «відновленню». [Бархударов 1968] На цьому і заснована трансформація додавання, часто спостерігається при перекладі з англійської мови на українську:

На прикладі деяких уривків, розглянемо використання додавання:

- *Face to face, out in the heat - Віч-на-віч, в жаркому бою (Survivor "Eye Of The Tiger")*

В цій частині пісні перекладач використав додавання. Для донесення думки композитора, перекладач додав в своєму перекладі іменник «бій». Це було вдале перекладацьке рішення, тому що, автор з англійської мови зміг пояснити зміст твору для українського носія.

- *The scars of your love, they leave me breathless
I can't help feeling ("Rolling in the Deep" by Adele)*

Переклад:

Шрами, залишені твоєю любов'ю, заважають мені дихати,

Мене не покидає відчуття ...

Для донесення думки композитора, перекладач додав в своєму перекладі дієслово «залишити». Таким чином, він зробив цей рядок більш зрозумілим.

- *Can you practice what you preach? - Ти можеш жити так, щоб твої вчинки співпадали зі словами? ("Where is the love" by The Black Eyed Peas).*

Перекладач використав додавання, чим розширив значення та «формальну невизначеність» семантичних компонентів словосполучення, що допомогло передати суть на нашу мову.

- *Empty spaces - what are we living for...*

Переклад:

Навколо спустошення - заради чого ми живемо (Queen, The Show Must Go On? 1991)

4. Опущення

Опущення - явище, прямо протилежне додаванню. При перекладі опущенню піддаються найчастіше слова, які є семантично надмірними, тобто які виражають значення, які можуть бути вилучені з тексту і без їх допомоги. Як система будь-якої мови в цілому, так і конкретні мовні твори мають, як відомо, дуже великим ступенем надмірності, що дає можливість виробляти ті чи інші опущення в процесі перекладу:

Декілька прикладів опущення:

- *A thousand lightshad made me colder and - Від тисячі брехні став холодніше, I don't think I can look at this the same. - Не можу дивитися на це я зараз. ("Here without you, baby" by 3 Doors Down).*

У рядку *"I don't think I can look at this the same"* – «я не думаю, що я можу дивитися на це, як завжди», перекладач використав опущення переклавши *«Не можу дивитися на це я зараз»*.

- *You must fight just to keep them alive - I готовий знову за них постояти (Survivor "Eye Of The Tiger")*

В даному варіанті перекладач використав опущення. Перекладач опустил англійське дієслово *"fight"*, "підлаштовуючи" переклад під структуру тексту оригіналу.

- *Made her look a little like a military man - Робила схожою на солдата її. (Про зачіску), (The Beatles - "Lovely Rita")*. [Дивина 2009]

Автор вирішив використати «опущення» прикметника *"little"*, але це суттєво не вплинуло на повну передачу інформації оригіналу тексту пісні. Окремою групою можна виділити технічні прийоми, що застосовуються перекладачем в процесі перекладу, які можуть відноситися не до всього процесу, а до одного з його етапів. Прикладом може служити використання прийому послівного перекладу не в якості перекладацької трансформації, в результаті якої виходить текст на мові перекладу, а як проміжна стадія в процесі пошуку оптимального варіанта перекладу. У цьому випадку перекладач перекладає дослівно відрізок оригіналу, свідомо не піддається прямому перекладу, і використовує неприйнятний варіант як основу для вибору найбільш підходящих засобів вираження.

В.Н. Комісаров класифікує перекладацькі трансформації на лексичні та граматичні трансформації.

1. Транскрибування і транслітерація;
2. Калькування;
3. Лексико-семантичні заміни: генералізація, конкретизація, модуляція, експлікація, адаптація, компенсація, ампліфікація.
4. Антонімічний переклад.

Транскрибування і транслітерація – способи перекладу лексичної одиниці оригіналу через відтворення її форми за допомогою букв мови перекладу. При транскрибуванні відтворюється звукова форма іншомовного слова, а при транслітерації – його графічна форма (буквений склад). Ведучим способом у сучасній перекладацькій практиці є транскрипція зі збереженням деяких елементів транслітерації. Переважно названий спосіб перекладу

застосовується в передачі власних назв і імен, що не змінюють своєї форми при переносі в іншомовний текст. [Комиссаров 1990, с. 94]

Калькування – передача лексичної одиниці за допомогою заміни її складових частин, морфем та слів, їх лексичними відповідниками у мові перекладу; при цьому нове слово копіює структуру лексичної одиниці мови-джерела. Так, до англійського словнику ввійшли кальки українських слів: *консерви – conserves*, *словосполучення – word-combination* та ін. Іноді вживання калькування супроводжується змінами порядку слідування калькованих елементів: *population-stifled city – перенаселене місто*. [Комиссаров 1990, с. 110]

Калькування в якості прийому перекладу частіше використовується при перекладі складних слів (термінів). Калькування може також застосовуватися також стосовно тільки одного з компонентів складного слова (терміна): *charmed quark – зачарований кварк*, *slag yard – шлаковий двір*. Достатньо часто калькування можна використати при перекладі до тих складних термінів, що утворені за допомогою поширених загальнонародних слів: *worm shaft – черв'ячний вал*, *target search – пошук цілі*, *drafting table – креслярський стіл*, *self-loading – самозавантаження*.

Калькування можна примінити тільки тоді, коли утворений таким чином відповідник, не порушує правила вживання і сполучуваності слів в українській мові.

Генералізація – це заміна мовної одиниці оригіналу, яка має більш вузьке значення, одиницею перекладу з більш широким значенням. Генералізація застосовується в тих випадках, коли:

- а) конкретне найменування якогось предмету нічого не говорить адресату перекладу;
- б) є зайвим в умовах данного контексту;
- в) загальне значення є більш прийнятним зі стилістичних причин.

[Комиссаров 1990, с. 117]

Конкретизація – це протилежний процес генералізації. Це заміна слова або словосполучення з широким предметно-логічним значенням на одиницю мови перекладу з більш вузьким значенням. В результаті одиниця мови-джерела виражає родові поняття, а одиниця мови-перекладу – більш вузьке видові поняття, яке входить до складу данного роду. В багатьох випадках вживання конкретизації пов’язане з тим, що у мові перекладу немає слова з таким же широким значенням. Так, слово “*thing*” має дуже абстрактне значення і при перекладі на українську має конкретизуватися через звуження значення: *предмет, факт, випадок, створіння, і т. ін.*

Модуляцією, або смисловим узгодженням називається заміна слова / словосполучення мови-джерела одиницею мови перекладу, значення якої впізнається не на базі словарних відповідностей, а логічно виводиться із контексту.

Експлікація (описовий переклад) – використовується тоді, коли лексична одиниця мови оригіналу замінюється словосполученням, яке дає пояснення чи визначення цього значення. Часто застосовується для пояснення термінів або екзотизмів.

Це такий прийом перекладу нових лексичних елементів вихідної мови, коли слово, словосполучення, термін чи фразеологізм замінюється в мові перекладу словосполученням (або більшим за кількістю компонентів словосполученням), яке адекватно передає зміст цього слова або словосполучення (терміна), наприклад: *maisonette* - *квартира (помешкання) в двох рівнях (на двох поверхах)*, *rabbit* - *газодифузійне розділення ізотопів з частковою рециркуляцією*, *wail* - *автомобіль з високими динамічними якостями*.

До описового перекладу висуваються такі вимоги:

- 1) переклад повинний точно відбивати основний зміст позначеного неологізмом поняття;
- 2) опис не повинний бути надто докладним;

3) синтаксична структура словосполучення не повинна бути складною.

При застосуванні описового перекладу важливо стежити за тим, щоб словосполучення в мові перекладу цілком і повністю передавало всі основні ознаки поняття, позначеного словом оригіналу. Для прикладу, термін *outscriber* має такі основні ознаки: «вихід», «записування» та «пристрій», а тому при перекладі описовим способом слід зберегти всі ці головні ознаки: *subscriber - вихідний пристрій відтворення даних*.

Перед застосуванням цього прийому перекладу неологізмів треба зробити попередню умову правильності перекладу неологізмів - переконатися, що в мові перекладу відсутній перекладний відповідник (зрозуміло, що перекладні словники ще не могли його зафіксувати, проте він може бути зафіксований, зокрема, у вже перекладеній нещодавно літературі), щоб не утворювати термінологічні дублети в мові перекладу.

Для того, щоб правильно застосувати такий прийом перекладу, потрібно добре знати предметну сферу тексту, що перекладається, щоб правильно розкрити суть позначеного неологізмом поняття.

У порівнянні з транскодуванням описовий переклад має ту перевагу, що дякуючи йому досягається більша прозорість змісту поняття, позначеного відповідником неологізму.

Разом з тим, описовий переклад характеризується такими недоліками:

1) при його застосуванні можливе неточне або нечітке тлумачення змісту поняття, позначеного неологізмом;

2) описове словосполучення порушує таку вимогу до термінів, як стислість (а тому такі багатослівні терміни не мають дериваційного потенціалу, іншими словами, від них важко, якщо загалом можливо, формувати похідні терміни).

Адаптація – заміна невідомого відомим, незвичного звичним. Часто можна застосувати при перекладі фразеологізмів, сленгу, усталених фраз, які передбачає суспільна традиція.

Компенсація – це елементи смислу, що об'єктивно втрачені при перекладі із за різниці культур, які відтворюються іншими лексичними одиницями, при чому не завжди у тому ж самому місці тексту, що і в оригіналі. Таким чином компенсуються іронія, гумор, каламбури, або емоційні висловлювання:

Ампліфікація – заміна скороченої назви якоїсь організації чи місця мови-джерела на повну назву мови перекладу. Прийом вимагає фундаментальних краєзнавчих знань.

Антонімічний переклад – зміна стверджувальної форми в оригіналі на заперечну в перекладі, і навпаки. В межах антонімічного перекладу одиниця мови оригіналу може замінитися не тільки прямо протилежною одиницею мови перекладу, але й другими словами і словосполученнями, що виражають протилежну думку. Антонімічний переклад не є обов'язковим і вибір його застосування залежить від бачення перекладача, але бувають випадки, де антонімічний переклад буде звучати більш природно.

Такою є класифікація перекладацьких трансформацій, запропонована В. М. Комісаровим.

Я. І. Рецкер поділяє перекладацькі трансформації на лексичні та граматичні, та виділяє сім різновидів лексичних трансформацій:

1. Диференціацію значень
2. Конкретизацію значень
3. Генералізацію значень
4. Смысловий розвиток
5. Антонімічний переклад
6. Цілосна перебудова
7. Компенсація втрат у процесі перекладу. [Рецкер 1974, с. 86]

Диференціація значень являє собою таку перекладацьку трансформацію, внаслідок якої перекладним відповідником стає слово або словосполучення, що не є словниковим відповідником і що підібрано із врахуванням контекстуального значення слова, яке перекладається, його контексту вживання та мовленнєвих норм і традицій мови перекладу.

Конкретизація значення – це лексична трансформація, внаслідок якої слово (термін) ширшої семантики в оригіналі замінюється словом (терміном) вузької семантики. Нерідко конкретизація застосовується при перекладі англійського дієслова “*to be*”, що вживається в англійському мовленні значно частіше, ніж відповідне українське дієслово «*бути*».

Завдяки генералізації, в процесі перекладу лексичних елементів перекладні відповідники можуть утворюватися за рахунок не тільки звуження значення англійських слів, а й розширення значення. Лексичною перекладацькою трансформацією, що при цьому використовується і що протилежна за напрямком трансформації конкретизації, є генералізація, внаслідок якої слово із вузьким значенням, що перекладається, замінюється у перекладі на слово із ширшим значенням.

Смисловий розвиток є таким прийомом контекстуальної заміни, коли в перекладі використовується слово, значення якого є логічним розвитком значення слова, що перекладається. Іноді відхилення в перекладі від «букви» оригіналу необхідно для досягнення адекватності перекладу, оскільки в мовах оригіналу та перекладу можуть діяти різні мовленнєві норми та існувати різні традиції мовлення.

Крайнім випадком такого способу перекладу, як семантичний розвиток, при перекладі слів і словосполучень є так званий «антонімічний» переклад, коли форма слова або словосполучення замінюється на протилежну (позитивна на негативну і навпаки), а зміст одиниці, що перекладається, залишається в основному подібним. [Рецкер 1968, с. 190]

По суті, термін «антонімічний переклад», який зустрічається в перекладознавчій літературі, є неточним, оскільки слово, що перекладається, не замінюється на антонім у мові перекладу, а змінює лише форму на протилежну, тоді як його зміст, значення залишається без особливих змін.

Означена трансформація представлена трьома видами:

1) негативація (слово або словосполучення без формально вираженої суфіксом або часткою заперечувальної семи замінюється в перекладі на слово з префіксом не- або словосполученням з часткою не, наприклад, *to continue* – не зупинятися, *small* – невеликий, *to ignore* – не помічати;

2) позитивація (слово або словосполучення з формально вираженою заперечувальною семою замінюється в перекладі на слово або словосполучення, яке не містить формально вираженого негативного компонента, наприклад, *unabbreviated* - повний, *unabolished* - такий, що залишається чинним, *unallowed* - заборонений, *to disable* - блокувати, закривати;

3) анулювання двох наявних у реченні негативних семантичних компонентів, наприклад, *to not defuse* - залишити із запальником (бомбу), *not impossible* – можливий, *not disaggregative* - цільний, *to disappear nowhere* - завжди залишатися.

В певних контекстах деякі англійські слова, що не мають у своєму складі заперечувальних морфем, але містять, як правило, заперечувальний семантичний компонент, можуть перекладатися подібними за значеннями словами з префіксом «не-» або сполученнями частки «не» з антонімічним відповідником слова, що перекладається, наприклад *to fail* - не вдатися, *to hate* не полюбляти, *to be ignorant* - бути несвідомим (чогось), *avoidable* - не неминучий. Тому формальна негативація є одним з прийомів реалізації контекстуальної заміни, тобто такої лексичної заміни, що можлива лише в певному контексті. Одними з таких слів, при перекладі яких найчастіше

застосовується даний прийом, є дієслово *to fail* та похідний від нього іменник *failure*.

Прийом цілостної перебудови являє собою різновид семантичного розвитку, але у випадку цілостної перебудови до уваги беруться не елементи, а ціла форма (речення або навіть текст). Особливо багато подібних прикладів серед висловів усного мовлення. Цілісне перетворення - поширений прийом лексичної трансформації під час перекладу публіцистичного матеріалу.

Прийом цілісного перетворення також є певним різновидом смислового розвитку. Перетворюється внутрішня форма будь-якого відрізка мовної ланцюга - від окремого слова до всього речення. Причому перетворюється як за елементами, так і цілісно.

Компенсацією в перекладі слід вважати заміну непередаваного елемента оригіналу, іншим елементом, відповідним до загального ідейно-художнього характеру оригіналу і там, де це надається зручним за умовами української мови. [Латышев 2005, с. 136]

Граматичні трансформації, вважає Я. І. Рецкер, полягають у перетворенні структури речення в процесі перекладу, відповідно до норм мови перекладу. [Рецкер 1974, 156] Трансформація може бути повною або частковою. Зазвичай коли замінюються головні члени речення відбувається повна трансформація, якщо замінюються лише другорядні члени речення, відбувається часткова трансформація. Крім замін членів речення можуть замінюватись і частини мови.

Такими є особливості класифікації перекладацьких трансформацій, запропоновані Л. С. Бархударовим, В. Н. Комісаровим та Я. І. Рецкером.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

При перекладі пісень, як і будь-яких поетичних текстів, необхідно брати до уваги стилістичні особливості і граматичну структуру мови, на якій написаний оригінальний текст. Зокрема, в процесі перекладу англійських пісень часто зустрічаються жаргонні слова, поетичні звороти і граматичні побудови, які диктує поетичний розмір тексту і музична форма пісні. Створення пісні і її переклад -процеси дзеркально-зворотні. При створенні пісні мелодія вторить слову. При її перекладі ритм вже поставлено в мелодії. Новий текст повинен не просто співатися, він повинен зберігати прозорість, легкість оригіналу. Необхідність синхронізувати звучання змушує перекладача використовувати «технічні» прийоми -перестановки, заміни, вдаватися до трансформацій опущення і додавання.

Реципієнту необхідна суть тексту без втрати сенсу, ключових моментів, ідеї, тому переклад тексту повинен бути максимально наближений до оригіналу, без стилістичних вольностей автора при роботі для збереження можливості реципієнта самому проаналізувати текст і зробити свої висновки по композиції. Професійно перекладач повинен при перекладі тексту пісні передати стилістичні прийоми, що в свою чергу передають настрій, думки автора, при цьому якнайкраще зберігши формальну і семантично складову оригінального тексту.

При перекладі пісень необхідно брати до уваги стилістичні особливості і граматичну структуру мови, на якому написаний оригінальний текст. Переклад пісенного тексту можна вважати однією з новинок сфери художнього перекладу, причому, новинок масово затребуваних.

У нашому дослідженні ми будемо звертати увагу на метафори і епітети у піснях Аріани Гранде, та будемо виявляти трансформації, за класифікаціями Я. Й. Рецкера та В. Н. Комісарова.

РОЗДІЛ 2

ПЕРЕКЛАД ПІСЕНЬ АРІАНИ ГРАНДЕ ЗА ДОПОМОГОЮ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

2.1 Переклад епітетів на прикладі пісень Аріани Гранде

До числа найбільш актуальних проблем сучасного перекладознавства відноситься проблема перекладу англомовних пісень. Досить подивитися статистику будь-якої пошукової системи, щоб зрозуміти, що переклад пісенних текстів дуже популярний як серед любителів, так і серед професійних перекладачів. Переклад пісень сучасних виконавців є окремою сферою художнього перекладу. Музика грає важливу роль в житті людини. Пісні бувають різні: веселі, сумні, змушують думати або мріяти. Дуже часто, почувши, красиву іноземну пісню, хочеться зрозуміти, про що вона.

Переклад пісень в даний час зустрічається все частіше і частіше - через кілька днів після виходу того чи іншого твору з'являються перші варіанти його перекладу - як правило, не римовані і без дотримання форми, використаної в оригіналі.

Ми вирішили зробити власний аналіз. Як матеріал для даного дослідження були обрані тексти американської співачки Аріани Гранде, а також їх переклади, виконані як професійними перекладачами, так і любителями. У використаних нами текстах збережена орфографія і пунктуація.

Спираючись на класифікації Л. С. Бархударова, В. Н. Комісарова та Я. Й. Рецкера, ми виокремлюємо такі перекладацькі трансформації, які використовуються для відтворення лінгвостилістичних особливостей сучасних пісенних англомовних текстів:

- 1) дослівний переклад;
- 2) лексичні трансформації: транскодування (транскрибування); конкретизація; модуляція; антонімічний переклад; компенсація, калькування; смисловий розвиток, контекстуальна заміна;
- 3) граматичні трансформації: перестановка (зміна розташування мовних елементів), додавання, опущення.

Епітет завжди має емоційний відтінок. Він характеризує об'єкт певним артистичним способом, розкриває його особливості. На прикладі пісень Аріани Гранде ми можемо побачити, що цей стилістичний прийом достатньо часто використовується в англійських піснях, зокрема для того, щоб виразити авторське сприйняття. Велика кількість епітетів у текстах пісень Аріани Гранде пов'язано з їх високою емоційною насиченістю і переважною тематикою любові і переживань.

- У пісні “*Bad Decisions*” епітети використовуються у приспіві:

We got *that hood* love

We got *that good* love

We got *that hot* love...

Був запропонований наступний переклад:

Наша любов ніби вулична!

Наша любов така гарна!

Наша любов гаряча, як вогонь!

Тут автор пісні через епітети *hood love, good love, hot love* хотів передати різні типи кохання. *Hood love* - це тип любові, при якому не обов'язково бути формальним або правильним. Це любов, яку ви проявляєте, коли можете розслабитися поруч з цією особливою людиною і бути повністю собою, зі своїми позитивними і негативними якостями. У парі відповідників *that hood - ніби вулична* перекладач застосував модуляцію, оскільки серед значень лексеми *hood* маємо «гетто, бідний район», «мешканець бідного району». Спостерігаємо також перетворення граматичної структури – в оригіналі епітет

знаходиться перед означуваним словом та підсилюється вказівним прикметником *that*, у перекладі епітет займає постпозицію та має форму зворота-порівняння.

Good love - це така любов від хлопця / дівчини, щоб ви знали, що він / вона буде з вами до кінця, буде тримати вас, незважаючи ні на що, той самий рідкісний вид любові, який не можна упускати. Епітет *that good* у перекладі був відтворений дослівно, однак також змінив своє місце у реченні – з препозиції на постпозицію.

Hot love - це любов, що має на увазі всепоглинаючу пристрасть і вогонь між двома. Остання пара цього відрізка тексту *that hot- гаряча, як вогонь* частково була відтворена дослівно (*hot - гаряча*); частково за допомогою компенсації: емпатичне *that* передається зворотом-порівнянням *як вогонь*. На нашу думку, переклади епітетів у даному випадку є досить адекватними, за виключенням першого – «вулична любов» в українській культурі не має таких позитивних семантичних відтінків, які має «*hood love*» в англійській (престижність; кураж; досвід зростання на вулиці, а отже – знання життя та його універсальних правил).

- Наступний епітет ми можемо побачити у заголовній пісні нового альбому співачки “*Positions*”:

Know my love infinite, nothin' I wouldn't do

That I won't do, switchin' for you

Переклад:

Ти повинен знати про моє безмежне кохання, і немає чогось такого

Що б я не зробила, я міняю ролі заради тебе.

На перший погляд, Аріана Гранде цим епітетом говорить про те, що її партнер для неї осередок любові та пріоритет, і що вона займе для нього будь-яку роль. Звідси, читаючи текст, здається, ми бачимо чуттєвість з якою Гранде каже, що немає нічого, що вона не зробила б для цієї особливої людини. Хоча “*Positions*” можна інтерпретувати як пісню про «безмежне кохання», вона

також надсилає важливе повідомлення про владу дівчат та про те, що для них немає нічого неможливого. [Showbiz Cheat Sheet 2021]

В даному прикладі структура словосполучення *love infinite* саме така, через ритм та мелодію пісні. Перекладачем було прийняте рішення перекласти цей епітет за допомогою граматичної заміни - перестановки слів, замінивши іменник прикметником, *кохання безмежне* на *безмежне кохання*, що на нашу думку є більш характерне до структури української мови.

Також автор перекладу зробив додаванням у вигляді прийменника *про* до займенника *моє*. Автор вирішив зробити лексичне додавання в тексті перекладу, щоб додати «формальної виразності» семантичним компонентам словосполучення *love infinite*.

На нашу думку цей переклад є близьким до української структури мовлення та розуміння, але для збереження ритму та мелодики, на нашу думку, краще підійшов би наступний переклад:

*Ти повинен знати що моє кохання безмежне, і немає чогось такого
Що б я не зробила, я міняю ролі заради тебе.*

- Наступним прикладом є епітет, який ми знайшли у рядку з пісні “*God is a woman*”:

*I don't wanna waste no time, yeah
You ain't got a one-track mind, yeah*

Перекладач пропонує такий переклад:

*Я не хочу втрачати час, так
У тебе немає нав'язливих ідей, так...*

Даний епітет в контексті цієї пісні, має підтекст фіміністичної утопії, про роль жінки в житті чоловіка, і про те, чого насправді хочуть чоловіки від жіночої статі. Тому Аріана пропонує не втрачати час даремно і зайнятися тим, чого дійсно бажає чоловік. [PopBuzz 2018]

В даному випадку ми бачимо голофразис, тобто фразовий епітет *a one-track mind*, що був перекладений епітетом *нав'язливі ідеї*.

Фразвий епітет *one-track mind*, в англійській культурі, означає завжди думати чи говорити про щось одне. [Cambridge dictionary 2021] Це кліше відноситься до одноколіїної залізничної лінії, яка дозволяє трафік лише в одному напрямку. У 1917 президент Вудро Вільсон у своїй промові сказав, “*I have a single-track mind*”, що і стало раннім фігуративним використанням даного висловлювання. [The Dictionary of Clichés 2013]

І тепер цей вираз набув іншого, переносного значення і активно використовується в сучасній англійській мові. Тут автор при перекладі застосовує компенсацію - *нав'язливих ідей*, так як фразовий епітет, що став ідіомою в англійській мові, не має конкретного аналогу в українській мові та відповідно, нічого не говорить адресату перекладу.

Також замість того, щоб перекласти голофразис як - *одних й тих самих ідей*, автор використав смисловий розвиток - *нав'язливих ідей*, додаючи свого оригінального та загального значення. Ми цілком згодні з таким рішенням автора, та вважаємо його вдалим відтворення цього фразового епітету для розуміння українського читача.

- Ще один епітет використовується у пісні “*Fake Smile*”, як у самій назві, так і в приспівках:

*F**k a fake smile, smile*

*F**k a fake smile, fake smile*

Перекладач надає наступний переклад:

До біса фейкову посмішку, посмішку

До біса фейкову посмішку, фейкову посмішку

У пісні “*Fake Smile*” цей епітет показує, що Аріана Гранде має справу із ситуаціями, які є невід'ємною частиною її статусу мега-знаменитості. Наприклад, вона може бути змушена здаватися щасливою на публіці, тоді як внутрішньо її наповнюють негативні емоції. Більше того, вона звертається до читання негативних, вигаданих статей про власне життя у ЗМІ. Зрештою, її відповідь така, що вона має бути вільна, щоб показати свої справжні почуття.

Це через те, що їй набридла гра. Іншими словами, вона через багато пройшла, і в неї більше немає причин вдавати, що з нею все гаразд. Таким чином, вона не буде турбувати себе спробами здаватися щасливою, просто щоб принести задоволення іншим людям. [Justrandomthings 2019]

В англійській мові, як і в інших мовах, часто використовуються епітети, що створюють стійкі поєднання. Такі поєднання поступово фразеологізуються, тобто перетворюються на фразеологічні одиниці. В даному випадку ми можемо побачити саме такий приклад епітету, який закріплений за словом *smile*. Поєднання фразеологічних одиниць, *fake smile* є загальноновживаним словосполученням. В ньому епітет як і завжди, виконує свою основну стилістичну функцію - виявлення індивідуального (оціночного) ставлення автора до предмета думки.

Фейк це підробка, у найширшому значенні. Англійське слово “*Fake*” вимовляється як «фейк» і перекладається «підроблений, фальшивий». Воно може бути і дієсловом: to fake passion (зображати підроблену пристрасть) або іменником it's a fake (це підробка). [Что-это-такое.ru 2021]

При перекладі цього епітета автор використовує дослівний переклад, та використовує транскодування, а саме перекладацьку транскрипцію слова *fake* його лексичним відповідником *фейк*, що з англійського словника ввійшов до українського сленга, та активно використовується у ЗМІ та повсякденному житті.

- На черзі інший епітет з новорічної пісні “*True love*”, який також ми можемо побачити у назві пісні та приспіві:

Look at all the things my true love gave to me

My true love, my true love

You are my true love

Перекладач вирішив зробити наступний переклад:

Подивися на все, що моє справжнє кохання дало мені

Моє справжнє кохання, моє справжнє кохання

Ти моє справжнє кохання

Ця пісня заснована на традиційній різдвяній пісні “*Twelve Days of Christmas*” - «*Дванадцять днів Різдва*». [Songfacts 2015] Однак замість того, щоб співати про справжні подарунки, такі як куріпка на грушевому дереві, Гранде використовує епітет *true love*, та співає про те, що романтичні дари кохання від її хлопця означають, що він справжній у своїх почуттях до неї. До шостого дня Різдва вона знає своє справжнє кохання.

В даному випадку є прикметник, використаний як мовний епітет. Тут ми бачимо процес при якому даний епітет, є нерозкладною фразеологічною одиницею, в якій слова зливаються в одне поняття. У таких поєднаннях епітети являються постійними епітетами (*fixed epithets*).

Автор використав калькування та дослівний переклад, залишаючи порядок слів, як і в оригіналі, так як, епітет *справжнє кохання* в українській мові, є також нерозкладною фразеологічною одиницею.

Цей переклад є цілком правильним і ми з ним також погоджуємося.

- У наступній пісні “*Just a little bit of your heart*” ми можемо почути наступний епітет у приспіві:

Just a little bit of your heart

Just a little bit of your heart

Just a little bit of your heart is all I want...

Just a little bit is all I'm asking for.

Перекладач переклав приспів так:

Одна лише частинка твого серця

Одна лише частинка твого серця

Одна лише частинка твого серця, це все, чого я хочу...

Одна лише частинка, це все про що я попрошу.

У цій пісні “*Just a little bit of your heart is all I want ... Just a little bit is all I'm asking for*” означає любити кого-небудь глибоко і постійно. Дівчина благає хлопця любити її хоч трохи, бо, для неї буде досить і крихітної частини

його кохання (частинки його серця) і далі в пісні вона співає «*Я знаю, що я не твоя єдина, але, принаймні, я одна. Я чула, що трохи любові краще, ніж нічого*». [тут і далі переклад наш. – К. Р. Ariana Grande Wiki 2021]

В цьому прикладі ми бачимо інвертований епітет, тобто зміщений епітет *a little bit of your heart*, який в даному випадку був перекладений автором звичайним епітетом *лише частинка твого серця*. Оскільки ми можемо бачити, що ієрархічні відносини у ньому перерозподілені, то смисловим центром стає не перше слово, а те яке формально є до нього визначенням.

Подібні структури експресивні та стилістично відзначені як розмовні. Тому автор, щоб передати їх емоційні та оцінні конотації вирішив залишити існуючий порядок слів та зробити дослівний переклад.

На нашу думку по іншому переклад даного епітета не було змоги зробити, так як цей інвертований епітет також утворює стійке поєднання. Можливо може мати місце дослівний переклад цього епітета, за допомогою додавання первинного прийменника *від* - *лише частинка від твого серця*.

Але ми згодні з рішенням автора та вважаємо його переклад вдалим.

В результаті вивчення епітетів в аспекті перекладу пісень Аріани Гранде, ми дійшли висновків, що основним завданням при перекладі епітету є передача його стилістичної функції, яку він виконує в оригіналі. Епітети передаються перекладачем з урахуванням їх структурних і семантичних особливостей, і навіть з урахуванням ступеня індивідуальності та її функції.

У багатьох випадках епітети можна перекладати дослівно, що ми й можемо бачити на прикладі текстів англомовної співачки.

Епітети сучасних англомовних пісенних текстів відтворюються українською мовою за допомогою дослівного перекладу, компенсації, смислового розвитку, модуляції, транскодування та калькування.

Достатньо вживаними також є граматичні трансформації – додавання, перестановка. Це зумовлене мовною асиметрією, а саме – специфічною для англійської мови побудовою епітетів.

2.2 Відтворення метафор у пісенних текстах Аріани Гранде

Використання метафор в текстах пісень дозволяє глибше розкрити почуття і емоції з боку як виконавців, так і слухачів. Використовувані метафори і прямі порівняння створюють яскраву образність, роблять тексти більш експресивними.

У піснях Аріани Гранде, метафори особливо яскраві, мають велику силу емоційного впливу. Тексти пісень часто містять другий смисловий пласт, звернений до більш витонченої аудиторії, наповнений більш складними образами і метафорами.

Тексти пісень виконавиці Аріани Гранде наповнені різноманітними метафорами. Розглянемо їх детальніше.

- Звернімося до тексту популярної пісні “*Into You*” і розглянемо його на предмет перекладацького перетворення метафор. Повторювані рядки приспіву:

So baby, come light me up

And maybe

I'll let you on it

Перекладач переклав приспів так:

Так, милий, запали в мені вогонь, і

Може бути,

Я дозволю тобі підійти ближче.

Ці рядки несуть в собі метафоричне значення і заклик. Тут вогонь означає любов, відкидає умовності. У той же час вогонь тут - це не тільки гарячі почуття молодих, але і їх свіжі думки, їх швидкі дії, що витісняють душевний холод, усталені і застарілі погляди, інертну бездіяльність.

[Musicinsideu 2016]

Наведений вище спосіб перекладу метафори “*come light me up*” – «запали в мені вогонь» є дослівним з використанням додавання та опущення. Це викликано міжмовною асиметрією – фразові дієслова, характерні для англійської мови, відсутні в українській; тому бачимо прямі відповідники *light up* – *запали*; *me* – *(в) мені*; одиниця *come* опущена; одиниця *вогонь* додана у перекладі. Переклад вважаємо адекватним, оскільки у мові перекладу використовуються структури, властиві для неї, та зберігається образність та емоційність за допомогою компенсації одиниці *come* одиницею *вогонь*. До того ж образ вогню в українській та англійській культурах має ідентичний символізм, отже в даному контексті, як в оригіналі, так і у перекладі мова йде про сильне палке почуття.

- У любовній пісні “*Thank u, next*” для опису колишнього коханого співачки, використовується метафора ангела:

*Wish I could say, "Thank you" to Malcolm
'Cause he was an angel*

Перекладач переклав слова куплету так:

*Хотіла б я сказати спасибі Малкольму,
Тому що він був ангелом*

Ангел - це посланець Бога, «має людську форму з крилами і німбом». Ангели відомі своєю добротою, а також розрадою і допомогою іншим. Тут метафора передає ставлення співачки до свого колишнього хлопця, який ще за життя і після смерті, був і залишився для неї ангелом. [Insider 2018]

У цьому прикладі спостерігаємо дослівне відтворення метафори, вважаємо цей переклад адекватним, оскільки образність одиниць *angel* та *ангел* в англійській та українській культурах є ідентичним – ці одиниці застосовуються до доброзичливих, милих, людей, які не ображають інших, мають виключно позитивні якості та майже безгрішні.

- Вся пісня “*God is a woman*” - це суцільна метафора. Цей трек не тільки підкреслює жіночу сексуальність, але і створює дискусію про гендер «Бога» і про те, чи є це він / вона:

You, you love it how I move you

You love it how I touch you

My one, when all is said and done

*You'll believe **God is a woman***

Перекладач переклав слова так:

Тобі подобається те, як я керую тобою,

Тобі подобається те, як я торкаюся тебе.

Мій єдиний, коли все буде сказано і зроблено,

*Ти повіриш, що **Бог - це жінка**.*

“*God is a woman*” обговорює сексуальну силу, якою володіє жінка, і те, наскільки вона сильна, що здатна змінити сприйняття чоловіком того, що Бог розглядається як чоловік і заставляє повірити, «*що Бог - це жінка*». Пісня не тільки заохочує жіноче сексуальне розкріпачення і є закличком чоловікам більше цінувати жіноче тіло, але в одночас і показує, наскільки жінка сильна. [Story of Song 2018]

Тут автор використав дослівний переклад, оскільки, хотів висловити, повною мірою, ставлення автора до проблеми та ситуації, що він описує.

Також було виявлено, що була використана конкретизація, дієслова *to be*, в теперішньому часі *is - is a woman*, що перекладається як – *є жінка*, на займенник *це - це жінка*. Це було зроблено як наголос на тому, що бог це не просто жінка, а саме жінка.

Перекладач зберіг порядок слів оригіналу, передавши точний зміст оригінального тексту, його стиль та красу. Це допомогло висловити своєрідність автентичного тексту, його дух, настрої та особливості стилю і ми вважаємо, що зробити дослівний переклад було найкращим рішенням для

перекладача. Адже тут співачка сміливо і сильно заявляє про те, хто така жінка у світі чоловіків, що й наголосив автор перекладу.

- Наступна пісня “*Moonlight*” використовує метафору у приспіві:

*Cause I never knew, I never knew
You could **hold moonlight** in your hands
'Til the night I held you*

Перекладач переклав приспів так:

*Тому що я ніколи не знала, я ніколи не знала
Що можна **тримати місячне світло** в своїх руках
Всю ніч ти будеш зі мною*

Метафора в даному випадку показує, що в руках неможливо утримати місячне світло. Знайти справжню любов для Аріани було так само неможливо, «до тієї ночі, коли вона обіймала його». [Bustle Entertainment 2016] Ця метафора показує, що для співачки тримати коханого було так, як ніби вона тримає в руках місячне світло, тому що їх любов була такою ж особливою і рідкісною.

Англійське слово *moonlight* в українському мовному світі перекладається словосполученням прикметник + іменник *місячне світло*.

Автор вирішив перекласти цю метафору досліними словами відповідниками української мови, застосувавши калькування, та зробивши повну передачу цього метафоричного сполучення для читача *hold moonlight - тримати місячне світло*.

Повний переклад метафоричних словосполучень застосовують у тому випадку, якщо у вихідній та цільовій мовах співпадають як правила сполучуваності, так і традиції вираження емоційно-оцінної інформації, вжиті у певній метафорі. [Браун 2011, с. 30]

В нашому випадку ми бачимо клішовану метафору, що і дозволило перекладачу зробити повний переклад на рівні морфем, так як ми можемо

бачити що деякі морфемні елементи англійського варіанті, відповідають окремим морфемам українського.

Ми цілком згодні з перекладом, так як він в повній мірі передає метафоричне значення даного англійського словосполучення українському читачеві.

- Наступна метафора, яка використовується у пісні “*Last Christmas*”, пов’язана з «*серцем*»:

What you did last December

*You left my **heart a mess***

Був використаний наступний переклад:

Що ти зробив в минулому грудні,

*Ти **розбив моє серце.***

В англійській картині світу “*heart*” означає осередок емоцій і символізує почуття. Серце - це «орган» любовної прихильності і щирості. Об’єднуючись з різними предикатами, лексема “*heart*” утворює метафори з різними значеннями: *серце б’ється, співає, закипає, стискається, розривається, тремтить...*

Аріана Гранде не просто виконує святкову класику «*Минуле Різдво*», вона робить свій внесок у пісню. Аріана взяла основу треку 1984 року і додала трохи свого нового метафоричного змісту, змінивши тексти віршів, щоб вона змогла передати щось особисте та важливе саме для неї. [MtvNews 2013]

В контексті саме цієї пісні і новому привнесеному в ній змісту, тут краще перекладати назву пісні “*Last Christmas*”, не як «*Минуле Різдво*», а як «*Останнє Різдво*». Так як, ця пісня є своєрідною метафорою про те, що треба рухатись далі. У пісні йдеться про пару, яка розлучилася на Різдво минулого року, і тепер хлопець хоче, щоб дівчина повернулася, але вона сильна і каже, що більше не довіряє йому, та проведе Різдво з кимось кращим за нього.

Якщо наступне словосполучення *heart a mess* перекласти дослівно та кожне слово окремо від одне одного, то ми отримаємо такий переклад *серце у*

бардаку, плутанині. Дана метафора є сталим фразеологічним словосполученням в англійській мові і не має такого ж фразеологічного аналогу в українській мові.

Тому, виходячи з того, що в мові перекладу немає еквівалента словосполучення *heart a mess*, автор перекладу вирішив скористатися компенсацією та смисловий розвиток - *розбив моє серце* для того, щоб зміст оригіналу був зрозумілий представнику української мови.

Рішення перекладача є цілком виправданим, тому ми погоджуємося з таким прикладом перекладу цієї метафори і вважаємо переклад цілком зрозумілим та адекватним.

- В іншій пісні Аріани “*Break free*” ми зустрічаємо аж дві метафори поряд:

I only want to die alive

Never by the hands of a broken heart

Переклад:

Я хочу прожити своє життя

Не страждаючи від розбитого серця

У першому рядку пісні ми бачимо метафору *to die alive*. Сама співачка пояснює її так: «Це означає, що життя таке коротке - немає причин не отримувати від нього задоволення, і немає причин, через які ви повинні бути кимось іншим, крім себе», - каже вона. «Розважайтеся, будьте спонтанними і відпустіть себе. Нічого страшного немає в тому, щоб звільнитися від всього, що на вашу думку, стримує вас». [тут і далі переклад наш. – К. Р. Time 2014]

Тут автором було вирішено зробити антонімічний переклад, з *die alive* – *померти живим*, на *прожити своє життя*. Тут ми бачимо вид антонімічного перекладу позитивізацію, так як в нашому перекладі формально виражене заперечувальне словосполучення, замінюється в перекладі на словосполучення, яке не має формально вираженого негативного компонента. Також при перекладі для більшого розуміння, перекладач використовує додавання займенника *своє* та лексичну заміну слова *живим* на *життя*.

Так як при перекладі цієї метафори перед перекладачем стояла задача передати значення без втрати ідіоматичності вихідної мови, то він міг скористатися лише протилежним поняттям в мові перекладу.

Друге метафоричне словосполучення *broken heart*, це стала фразеологічна одиниця, в якій слова утворюють одне поняття, на позначення песимізму та болісного відчуття авторки. В українській мові ми маємо фразеологічний еквівалент *розбитого серця*, тому перекладач зробив дослівний переклад, прагнучи максимально відтворити синтаксичну конструкцію та лексичний склад оригіналу.

На нашу думку, обидва цих переклада, завдяки правильному відтворенню в українській мові, не порушують смислової та ритмічної структури куплету пісні, та не втрачають при цьому смислового сенсу який потрібно донести слухачеві. А отже можемо вважати цей переклад гармонійним та вдалим.

- У цій же пісні, як у самій назві “*Break free*”, так і далі у пісні, ми можемо бачити метафору:

This is the part when I *break free*

Cause I can't resist it no more

Перекладач зробив наступний переклад:

Це час, коли я *стаю вільною*,

Тому що я більше не в силах терпіти.

В цій метафорі йдеться про те, що вона була з людиною, з якою вона знала, що їй не слід бути, але її серце каже, що вона так захоплена ним (його поглядом...). Тому вона набирається сміливості вирватися на свободу і робити те, що краще для неї, незалежно від того, хоче вона чи ні “*This is the part when I break free*”. [Bustle Entertainment 2014] Для неї краще швидше померти, будучи коханою, ніж померти з кимось, хто не любив і не любить її, тому що вони не були впевнені у їх стосунках.

Фразове дієслово *to break* разом з словом *free*, утворюють в англійській мові стійке словосполучення - *Break free*, яке перекладається на українську мову як – *звільниться*.

Автор вирішив при перекладі, використати прийом контекстуальної заміни, додавши в слово *стаю*, значення якого є логічним розвитком значення словосполучення *break free*.

В даному випадку таке відхилення від існуючого сталого перекладу в українській мові, було необхідним для досягнення адекватності перекладу, оскільки таким чином це дозволило додати більшої конкретики та розуміння українському користувачеві. Цей вибір автора при перекладі, ми вважаємо цілком логічним та вдалим. Так як він не порушив сенсу який був закладений в рядках пісні і зміг донести його іншомовній стороні.

Роблячи висновок використання метафор у піснях Аріани Гранде, ми можемо побачити, що збереження метафоричного образу дуже значуще при перекладі пісень взагалі. Значимість правильного підходу до вивчення способів перекладу метафори пояснюється необхідністю адекватної передачі образної інформації та відтворення такого ж стилістичного ефекту, що і в оригіналі.

Метафори сучасних англomовних пісенних текстів відтворюються у перекладі українською мовою у більшості випадків шляхом дослівного перекладу, що зумовлене близькістю англomовної та української культур, а отже схожістю, а іноді – ідентичністю, образності метафоричних висловів.

Також метафори були перекладені такими лексичними трансформаціями як: конкретизація; антонімічний переклад; компенсація, калькування, смисловий розвиток, контекстуальна заміна.

А ще були використані декілька граматичних трансформацій: додавання, опущення.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

Використання перекладацьких трансформацій є одним з найбільш спірних питань у перекладацькій практиці. Поняття «перекладацька трансформація» визначається як відношення між вихідним текстом і текстом перекладу, при цьому маються на увазі будь-які лексичні та граматичні мовні перетворення, які здійснюються для досягнення перекладацької еквівалентності або ж «адекватності» перекладу всупереч розбіжностям у формальних і семантичних системах двох мов. Такий підхід дозволяє говорити про комплексний характер перекладацьких трансформацій і відповідає перекладацькій реальності.

Термін «трансформація» не можна розуміти буквально, оскільки текст оригіналу не «перетворюється» в тому сенсі, що він не змінюється сам по собі; Оригінал залишається незмінним, але на його основі за допомогою певних перекладацьких трансформацій створюється текст на іншій мові; Переклад є міжмовної трансформацією.

У досліджених перекладах епітетів та метафор у піснях американської співачки, ми виявили наступні трансформації:

- 1) дослівний переклад;
- 2) лексичні трансформації: транскодування (транскрибування); конкретизація; модуляція; антонімічний переклад; компенсація, калькування; смисловий розвиток, контекстуальна заміна;
- 3) граматичні трансформації: перестановка (зміна розташування мовних елементів), додавання, опущення.

Сучасна пісня взагалі і англійська пісня, зокрема, будучи феноменом музичного плану, теж передає «емоції і, впливаючи на емоційно-чуттєвий лад людини, здатна пробуджувати асоціації, пам'ять про минуле, переживання, сприяти зміні настрою». І тому перед перекладачем завжди стоїть непросте

робота, як не тільки перекласти текст, але й не загубити суть, гумор або глибину, що містить пісня.

За допомогою порівняльного методу та різних варіантів перекладу, можна чітко простежити, що насправді переклад це творчість, і кожен автор перекладу, має своє бачення перекладацьких трансформацій та стилістичних прийомів. Але виконання автором адекватного, якісного і правильного перекладу можливо тільки тоді, коли кожен з авторів, намагається максимально чітко передати всю суть іншомовного тексту, читачу, враховує всі трансформації, культурні та вікові особливості при перекладі.

ВИСНОВКИ

Як тільки в світі з'явилися різні народності, виникли і різні мови. Людям потрібно міжмовна комунікація для обміну різного роду інформацією - ділової, наукової, культурної та іншої. Для цього обміну і виникли перекладачі.

Сьогодні їх діяльність дуже важлива, тому мовознавці приділяють величезну увагу теоретичним і практичним аспектам перекладу. Ще перші дослідники зіткнулися зі значним протиріччям, сутність якого полягає в тому, що деякі теоретики вважають неможливим додавання в переклад чогось, що не передбачено автором оригіналу. Інші, навпаки, переконані, що перекладач має повне право вносити своє в текст перекладу, тим самим, створюючи його цілісність.

На наш погляд застосовність тієї чи іншої теорії безпосередньо залежить від типу тексту, що перекладається. Існує безліч різних класифікацій перекладів, в тому числі і по функціональних стилях тексту оригіналу, адже різні стилі обумовлюють специфіку перекладу. Залежно від стилю оригіналу перекладач правильно повинен розставляти акценти і виділяти найбільш значущі частини тексту. Так наприклад, художній переклад викликає безліч складнощів, адже крім передачі змісту тексту, перекладач повинен ще й зберегти стиль і настрій автора, а також вміти правильно використовувати стилістичні прийоми та перекладацькі трансформації. Деякі літературні критики наполягають на тому, що художній переклад - це мистецтво, яке під силу тільки художникам слова, спираються під час перекладу головним чином на естетичні критерії.

Художній стиль сам по собі представляє багато труднощів через використання великої кількості тропів і стилістичних прийомів. Найчастіше, перекладачі, намагаючись зберегти якомога більше прийомів з оригіналу в

перекладі відхиляються від максимально можливої смислової точності для забезпечення більшої художності тексту перекладу.

Таким чином, за результатами роботи було з'ясовано, що кожен автор перекладу, має своє бачення перекладацьких трансформацій та стилістичних прийомів. Для аналізу було взято різні частини з 13 пісень поп-виконавиці Аріани Гранде, 8 епітетів та 8 метафор, та варіанти їх перекладу на українську мову.

На основі класифікацій Л. С. Бархударова, В. Н. Комісарова та Я. Й. Рецкера був проведений аналіз перекладацьких трансформацій.

З них перше місце займає дослівний переклад (що складає 32% від загальної кількості перекладацьких трансформацій), друге місце займають компенсація та додавання (що склали по 12% від загальної кількості перекладацьких трансформацій), на третьому місці калькування та смисловий розвиток (що склали кожний по 8% від загальної кількості перекладацьких трансформацій), а четверте місце розділяють прийоми: транскодування (транскрибування); конкретизація; модуляція; антонімічний переклад; контекстуальна заміна; перестановка; опущення, (що склали кожний по 4% від загальної кількості перекладацьких трансформацій).

Виходячи з цих даних, можна зробити висновок, що при перекладі епітетів та метафор найчастіше був використаний дослівний переклад, компенсація та додавання. Це зумовлено тим, що ці перекладацькі трансформації допомагають подолати стислість граматичних структур англійської мови та якісно і зрозуміло передати суть метафор та епітетів в англійських піснях.

Найменш частотними виявилися транскодування (транскрибування); конкретизація; модуляція; антонімічний переклад; контекстуальна заміна; перестановка; опущення. Звідси можна зробити висновок, що вищевказані перекладацькі трансформації не так розповсюджені при перекладі епітетів та метафор.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

СПИСОК ТЕОРЕТИЧНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеева И. С. Введение в переводоведение. Москва : Издательский центр «Академия», 2004. 352 с.
2. Арнольд И. В. Стилистика. Москва : Наука, 2002. 384 с.
3. Бадарацкий А.В. Стилистические особенности текстов песен американской группы *“Red Hot Chili Peppers”*. *Молодежный научный форум: Гуманитарные науки: электр. сб. ст. по мат. XIX междунар. студ. науч.-практ. конф.* № 12(18). URL: [https://nauchforum.ru/archive/MNF_humanities/12\(18\).pdf](https://nauchforum.ru/archive/MNF_humanities/12(18).pdf) (дата звернення: 14.09.2021)
4. Баранова С. Ю. Музыкальный текст: язык, знак, сигнал, символ. *Электронный научный журнал «Вестник Омского педагогического университета»*. 2007. URL: <http://www.omsk.edu/article/vestnikomgpu173.df> (дата звернення: 09.10.2021)
5. Бархударов Л. С., Рецкер Я. И. Курс лекций по теории перевода. МГПИ им. М. Тореза. Москва : 1968. 263 с.
6. Бархударов Л. С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода). Москва : Международные отношения. 1975. 240 с.
7. Гальперин И. Р. Стилистика английского языка. Москва : 1997. 335 с.
8. Дивина М. В. Проблема адекватности и эквивалентности перевода текстов современных англоязычных песен на материале переводов текстов групп *“The Beatles”* и *“Depeche Mode”*. Екатеринбург : 2009. 61 с.
9. Казакова Т. А. Художественный перевод. Учебное пособие. СПб ИВЭСЭП. 2002. 113 с.

10. Комиссаров В. Н. Теория Перевода (Лингвистические аспекты). Москва : Высш. Школа. 1990. 253 с.
11. Кострюкова О. С. Текст современной популярной лирической песни в когнитивном, коммуникативном и стилистическом аспектах. Москва. 2007. 251 с.
12. Козуб Л. С. Лінгвостилічні особливості англійської пісні як тексту малої форми. Національний університет біоресурсів і природокористування України. Київ. 2014. 125 с.
13. Латышев Л. К. Технология перевода: Учеб. пособие для студ. Лингв. вузов и фак. Москва : НВИ-ТЕЗАУРУС. 2005. 192 с.
14. Лозинский М. Л. Искусство стихотворного перевода. Перевод – средство взаимного сближения народов: сб. статей. Москва : Прогресс. 1987. С. 23-33.
15. Мороховский А. Н. Стилистика английского языка. Киев : Высшая школа. 1984. 247 с.
16. Перевод песен. Неформат музыкальный форум. URL: <http://www.altstav.ru/articles/art9.php> (дата звернення: 03.10.2021)
17. Плотницкий Ю. Е. Лингвостилистические и лингвокультурные характеристики англоязычного песенного дискурса. Самара : 2005. 183 с.
18. Прозоров В. Г. Основы теории и практики перевода с английского языка на русский. Москва : 1998. 234 с.
19. Рецкер Я. И. Теория перевода та перекладацька практика Москва : Міжн. відносини. 1974. 216 с.
20. Сдобников В. В., Петрова О. В. Теория перевода: учебник для студентов лингвистических вузов и факультетов иностранных языков. Москва : АСТ: Восток-Запад. 2007. 444 с.
21. Солодуб Ю. П., Альбрехт Ф.Б., Кузнецов А.Ю. Теория и практика художественного перевода: учеб. Пособие. Москва : Академия. 2005. 304 с.

22. Студенческий научный форум. 2016. URL: www.scienceforum.ru (дата звернення: 16.10.2021)
23. Сіняговська І. Ю. Порівняльна стилістика англійської та української мови. *Курс лекцій для студ. спец. 035 «Філологія», ступінь бакалавр. ДонНУЕТ ім. М. Туган Барановського, каф. іноземної філології та перекладу. М-во освіти і науки України.* Кривий Ріг : 2018. 60 с.
24. Семенова Е. В., Немчинова Н. В. Стилистика английского языка: учеб. Пособие. Красноярск : Сибирский федеральный ун-т. 2017. 104 с.
25. Якубинский Л. П. Избранные работы: Язык и его функционирование. Москва : Наука. 1986. 206 с.
26. Ярмуллина Р. Р. Стилистические средства в текстах англоязычных песен. *Научное сообщество студентов XXI столетия. Гуманитарные науки: сб. ст. по мат. IV междунар. студ. науч.-практ. конф. № 4.* URL: sibac.info/archive/humanities/4.pdf (дата звернення: 06.09.2021)

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

27. Словарь мультитран. URL: www.multitran.ru (дата звернення: 10.10.2021)
28. Словоед. URL: www.online.slovoed.ru (дата звернення: 16.10.2021)
29. АBBYY Lingvo. URL: www.lingvo-online.ru (accessed: 10.10.2021)
30. Cambridge dictionary. Meaning of one track mind in English. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/one-track-mind> (accessed: 02.11.2021)
31. Context reverso. Поисковая система для перевода в контексте. URL: <https://context.reverso.net/%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B2%D0%BE%D0%B4/> (accessed: 23.10.2021)
32. WoordHunt. Ваш помощник в мире английского языка. URL: <https://woordhunt.ru/> (дата звернення: 10.10.2021)

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

- 33.Лингво лаборатория «Амальгама». URL: <http://www.amalgamalab.com> (дата звернення: 10.10.2021)
- 34.Что-это-такое.ru. Сайт новых и хорошо забытых слов. URL: <https://что-это-такое.ru/fake> (дата звернення: 12.10.2021)
- 35.Ariana Grande Wiki. Just A Little Bit Of Your Heart. URL: https://arianagrande.fandom.com/wiki/Just_A_Little_Bit_Of_Your_Heart (accessed: 10.10.2021)
- 36.Adam Mcdonald. Justrandomthings. Ariana Grande – fake smile (Lyrics Review and Song Meaning). 2019. URL: <https://justrandomthings.com/2019/02/16/ariana-grande-fake-smile-lyrics-review-and-song-meaning/> (accessed: 12.10.2021)
- 37.Cristal D. English as a global language. Cambridge: Cambridge University Press. 2003. 165 p.
- 38.Christine Ammer. The Dictionary of Clichés. 2013. URL: <https://idioms.thefreedictionary.com/have+a+one-track+mind> (accessed: 20.10.2021)
- 39.Jocelyn Vena. MtvNews. Grande Dropped Her Cover Of Wham!'S. 1984 Holiday classic With a Twist. 2013. URL: <http://www.mtv.com/news/1717675/ariana-grande-last-christmas-cover/> (accessed: 15.10.2021)
- 40.Lyrsense. Переводы песен. URL: <https://en.lyrsense.com/> (дата звернення: 10.10.2021)
- 41.Mallory Schlossberg. Bustle Entertainment. The Shallow Depths of "Break Free". 2014. URL: <https://www.bustle.com/articles/38559-what-is-break-free-by-ariana-grande-about-even-the-singer-doesnt-know> (accessed: 19.10.2021)
- 42.Musicinsideu. Songs By Topic: What Do You Want To Hear About? Into You - Ariana Grande. 2016. URL: <http://www.musicinsideu.com/2016/08/into-you-ariana-grande.html> (accessed: 10.10.2021)
- 43.Nolan Feeney. Time USA LLC. Ariana Grande Is Fully Aware That the Lyrics of 'Break Free' Make No Sense. 2014. URL: <https://time.com/3088143/ariana-grande-break-free-lyrics/> (accessed: 17.10.2021)

44. Olivia Singh. Insider Inc. Ariana Grande's new song 'Thank U, Next' namedrops her exes and details what they taught her. 2018. URL: <https://www.insider.com/ariana-grande-thank-u-next-song-exes-meaning-2018-11> (accessed: 13.10.2021)
45. Puzzle - english. Понимай английский на слух. URL: <https://puzzleenglish.com/> (accessed: 13.10.2021)
46. Prezi. Literary Devices in Song Lyrics. URL: www.prezi.com (accessed: 10.10.2021)
47. PopBuzz. 11 Hidden Messages You Might Have Missed In Ariana Grande's 'God Is A Woman' Video. 2018 URL: <https://www.popbuzz.com/music/artists/ariana-grande/god-is-a-woman-video-meaning/> (accessed: 17.10.2021)
48. S. Atkinson. Ariana Grande Is Hard To Understand In “Moonlight”. Bustle Entertainment. 2016. URL: <https://www.bustle.com/articles/162079-ariana-grandes-moonlight-lyrics-are-hard-to-understand-so-lets-analyze-them> (accessed: 13.10.2021)
49. Songfacts LLC. Break Free by Ariana Grande. 2014. URL: <https://www.songfacts.com/facts/ariana-grande/break-free> (accessed: 10.10.2021)
50. Showbiz Cheat Sheet. The True Meaning Behind Ariana Grande’s ‘Positions’ Lyrics. 2020. URL: <https://www.cheatsheet.com/entertainment/thetruemeaning-behind-ariana-grandes-positions-lyrics.html/> (accessed: 11.10.2021)
51. Story of Song. Song God is a Woman by Ariana Grande. 2018. URL: <https://storyofsong.com/story/god-is-a-woman/> (accessed: 19.10.2021)
52. Songfacts LLC. True Love by Ariana Grande. 2015. URL: <https://www.songfacts.com/facts/ariana-grande/true-love> (accessed: 11.10.2021)

SUMMARY

The presented paper is dedicated to the analysis of such a topical problem as lingua-stylistic specificity of song texts and ways of preserving it in translation.

The object of the work can be defined as a study of the linguistic and stylistic features of the work of Ariana Grand and the ways of their translation in Ukrainian.

The main aim of the paper consists in characterizing the linguistic and stylistic features of modern English-language popular songs and identifying ways of their translation. It determined the accomplishment of such objectives as:

- Consider the specificity of the song text and the system of stylistic devices of the modern English language used in it.

- Determine the importance of reproducing the features of the stylistic function in translation.

- Analyze the features of epithets and metaphors translation using translation transformations on Ariana Grande's example of the songs..

This work proposes definitions of stylistic devices and translation transformations, based on the classifications of L. S. Barkhudarov, V. N. Komissarov, and Ya. I. Retsker. Thus, according to the results of the work, it was established that each author of the translation has his own vision of translation transformations and stylistic techniques. The scientific novelty of the presented research lies in the systematization of theoretical information about stylistic techniques and translational transformations on the example of the texts of English-language songs and linguo-cultural features necessary for the work of a translator in particular.

Key-words: *song, stylistic devices, translation transformations, epithets, metaphors, translation.*

**Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ**

Я, Соломатіна Катерина Романівна,
студент(ка) 2 курсу магістратури, форми навчання заочна, факультету іноземної філології, спеціальність 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська, освітньо-професійна програма Переклад (англійський), адреса електронної пошти esolomatina53@gmail.com,
- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «ЛІНГВОСТИЛИСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНИХ АНГЛОМОВНИХ ПОПУЛЯРНИХ ПІСЕНЬ ТА СПОСОБИ ЇХ ВІДТВОРЕННЯ У ПЕРЕКЛАДІ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРЧОСТІ АРІАНИ ГРАНДЕ)» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/ознайомлена; - заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії; - згоден/згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____ Підпис _____ ПІБ (студент) Соломатіна К. Р.